

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

№4

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

2025

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Elektron nashr. 1143 sahifa.

E'lon qilishga 2025-yil 7-aprelda ruxsat etildi.

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoiraz Azimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldix'o'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Utayev Uktam Choriyevich, O'z.Respub. Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig'i
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongirاتبay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Head of Department, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Ochilov Farkhod, Head of DCEC, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Viktorovna, Candidate of Economic Sciences (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyeve Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilkhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher

08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
08.00.02 Makroiqtisodiyot
08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
08.00.06 Ekonometrika va statistika
08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
08.00.11 Marketing
08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
08.00.13 Menejment
08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi 336/3-
sonli qarori bilan ro'yxatdan
o'tkazilgan.

MUNDARIJA

Цифровизация социально-трудовых отношений: вызовы и перспективы для работников	18
Абдумухтаров Анваржон Акрамжонович	
O'zbekistonda faoliyat ko'rsatayotgan soliq to'lovchi yuridik shaxslarning iqtisodiy faoliyatini rag'batlantirish masalalari.....	26
To'xtaboyev Nuriddin Isomiddin o'g'li	
Ecotourism in Protected Areas: A Literature Review.....	32
Ismoilova Maftuna Mamat qizi	
Iqtisodiyotning innovatsion rivojlanishi sharoitida xizmatlar sohasini rivojlantirishning hududiy xususiyatlari.....	38
Primova Shaxlo Jumayevna	
Statistik baholash va ekonometrik modellashtirish orqali biznes rivojlanish tendensiyalarini samaradorligini baholash.....	43
Xabibullayev Ibrohim, Saidova Marhabo Xabibullo qizi	
Tijorat banklarida xususiy kapital hisobi va auditini takomillashtirish	52
Qodirova Zilola Maxmud qizi	
Qo'shilgan qiymat solig'i ma'muriyatchiligining ilg'or xorij tajribasi.....	57
Erkayev Nodir Xudayberdiyevich	
O'zbekistonda yashil iqtisodiyotni joriy etish holati va asosiy yo'nalishlari.....	71
Madraximova Zulfiya Nurmatovna, Ishankulova Komila Kurbanovna, Ortiqboeva Aziza Xolmurza qizi, Omonkulova Ro'zigul Akmaljon qizi	
Challenges and opportunities in implementing green economy indicators in uzbekistan's industrial sector under the fourth industrial revolution.....	76
Shodmonov Ruslan Golib ugli, Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich	
Rivojlangan mamlakatlarga ishchi kuchi oqimi va O'zbekiston mehnat bozoridagi o'zgarishlar.....	89
Tilabova Kumush Farhod qizi	
Mamlakatda "yashil" iqtisodiyotni rivojlantirishning tashkiliy-iqtisodiy mexanizmlarini takomillashtirish	95
Yuldashboyev Azizulloh Bunyodbek o'g'li, Matkarimov Inomjon Baxtiyorovich	
"Ta'lim muassasalarida moliyaviy resurslarni samarali rejalashtirish va boshqarish"	101
Bauyetdinov M.J., Medetbayeva D.T.	
Enhancing utilization and minimization of renewable energy systems in uzbekistan	105
To'irova Hamida Umedovna	
Tijorat banklari daromadini oshirishda aholining savodxonligi va xulq atvorining roli	114
Shakhlo Davirova	
2020–2024-yillarda o'zbekistondagi iqtisodiy o'sish dinamikasi	120
Akbarov Nodir, Ibodullayev Navro'zbek	
O'zbekistonda xalqaro moliyaviy institutlarning yashil moliyalashtirish jarayonidagi roli va strategik yo'nalishlari	125
Gulmira Axmadjonova Xabibulla qizi	
Sug'urta tizimiga raqamli texnologiyalarning ta'siri	133
Uzaqova Kamola Bexzodovna, Yahyoyev Bahridinxon Bahroil o'g'li	
Improving payment services practices in commercial banks: strategies for efficiency and security.....	138
Mamayusuf Abdusamatov	
Jahon moliya tizimi: asosiy tendensiyalar va rivojlanishning innovasion yo'nalishlari	143
Ataniyazov Jasurbek Xamidovich	
Повышение конкурентоспособности экологического туризма Узбекистана путём развития всесезонных горных туристических центров.....	150
Ахмедходжаев Равшан Темурович	
Xo'jalik yurituvchi subyektlar tashqi iqtisodiy faoliyatida valyuta operatsiyalarini takomillashtirish	157
Safarov Alisher Ibrohim o'g'li	

Oliy ta'lim tizimini miqdoriy va sifat ko'rsatkichlari asosida baholashning kompleks metodologiyasi.....	163
Hakimova Mushtariybonu Hamid qizi, Bozorova Muazzam Hamid qizi	
Ko'chmas mulkni boshqarish samaradorligini baholashning uslubiy yondashuvlari	167
Mirdjalilova Dildora Shuxratovna	
Xizmatlar sohasini rivojlantirishda kichik biznesning ahamiyati va uning innovatsion rivojlantirishdagi muhim xususiyatlari	173
Ulasova Oygul Baxtiyorovna	
Результаты долгосрочного прогнозирования и стратегического анализа эффективной организации современного управления жилищным фондом.....	178
Бердиева Дилфуза Ахатовна	
Improving long-term assets accounting and auditing	184
Gulboy Yusupov	
Davlat budjeti va xususiy sektor ishtirokida oliy ta'limni moliyalashtirishning optimal modeli.....	189
Bozorov Alisher Ro'zimurodovich	
Xufyona iqtisodiyotni qisqartirishda soliq islohotlari va raqamli texnologiyalar: O'zbekiston tajribasi va xalqaro yondashuvlar.....	193
Choriev Makhmayokub, Karimov Mamurbek, Xamrayev Olimjon, Urazov Mansur	
Bank aksiyalarining bozordagi narx dinamikasi va unga ta'sir etuvchi omillar	200
Nomozov Samandar Shuxrat o'g'li	
Sanoatda rivojlanish kafolati: moliyaviy boshqaruvni raqamli transformatsiya orqali avtomatlashtirish.....	206
To'qlijev Abdirauf Bahodir o'g'li	
Inson kapitalini rivojlantirishning jamiyat farovonligi, aholi daromadlariga ta'siri.....	214
Bozorova Saxobat Abdujapparovna	
Анализ конкурентной среды: методология, примеры и этапы процесса.....	219
Садикова Раъно Абдуллаевна	
Tijorat banklarida muammoli kreditlarning nazariy asoslari va ular bilan ishlash mexanizmining zaruriyati	225
Salixova G.J	
Iqtisodiyotda energiya xavfsizligiga erishishning xorij tajribasi.....	230
Samandarov Og'abek Alisher o'g'li	
Measuring methodologies of influence of the esg factors	235
Tolipova Feruza Alisherovna	
Совершенствование налогового администрирования в условиях экологически устойчивого развития.....	240
Омонов Отажон Журакулович	
Moliyaviy vositalar asosida erkin iqtisodiy zonalarni rivojlantirish strategiyasini takomillashtirish	249
Quziev Ravshan Ramazanovich	
Методологические аспекты внедрения управленческого учета в университетах Узбекистана.....	253
Каршиева Мохинур Олим кизи	
Budjet tashkilotlarida tovar-moddiy zaxiralar hisobini takomillashtirish (tibbiyot muassasalari misolida)	257
Tulyaganov Abdumalik Abdiraximovich	
Умные города как фактор экономического развития.....	261
Нозима Кахрамоновна Хакбердиева	
Перспективы зеленого фактора экономического роста в Республики Узбекистан.....	266
Исламова Насиба Улугбек кизи, Абдурашидов Отабек Улугбекович, Мамасалиева Мукаддас Ибадуллаевна	
Qurilish korxonalarida sifat menejmentini joriy qilish mexanizmlarini takomillashtirish	270
Ergashev O'tkir, Saidov Mash'al Samadovich	
Xorazm viloyatida eksportni rivojlantirish uchun potensial imkoniyatlar va ularni baholash.....	275
Fozil Xolmurotov	
Maishiy xizmatlar sohasini davlat tomonidan tartibga solishning nazariy jihatlarini.....	282
Quliyev Begimqul Melikovich	

O'zbekiston hududlarida chakana kreditlashning o'sishi.....	289
Eshqobulova Charos O'roq qizi	
Empowering uzbekistan's grain enterprises: innovative strategies for sustainable growth and operational efficiency.....	292
Kurbanova Dildora Abdurakhmanovna	
Kapital investitsiyalarga doir axborotlarni xususiy kapital to'g'risidagi hisobotda aks ettirish uslubiyatini takomillashtirish	298
Boronov Bobur Farxodovich, Muxammadiev Zarrux Umarovich	
To'qimachilik korxonalarining yashil iqtisodiyotga o'tishi va yengil sanoat korxonalarini muqobil energiyadan samarali foydalanish yo'llari	303
Xolbekova Feruzaxon Rasulovna, Jalolova Aziza Jalol qizi	
Research on the effects of interest rate, inflation rate and gross domestic product (GDP) on the level of foreign direct investment (FDI) inflows (evidence from Uzbekistan).....	307
Azimov Shakhzod	
Organik mahsulotlar eksportini rag'batlantirishda maqsadli bozorlarga yo'naltirilgan marketing strategiyalari.....	314
Xidirov Shohrux Bobir o'g'li	
Korxona iqtisodini barqarorligini ta'minlash masalalari.....	319
Abdullayev Maqsud Abdumaxmudovich	
Внедрение инновационных методов управления человеческих ресурсов в строительных компаниях.....	323
Джураева Гузаль Шавкатовна	
Sug'urta zararlarini baholashda sun'iy intellektni qo'llash istiqbollari	328
Shoraximova Zilola Nasirdjonovna	
O'zbekiston Respublikasi mahalliy budjet tizimini moliyalashtirish masalalari	332
Qo'ldoshev Diyor O'rol o'g'li	
Raqamli texnologiyalar asosida raqamli ekotizimlar va ularning biznes-jarayonlarga ta'sirini aniqlashga ilmiy qarashlar tahlili	336
Suvanova Dilnoza Dilmurod qizi	
Innovatsion salohiyatni oshirish asosida qurilish materiallari sanoati korxonalarining boshqaruv mexanizmlarini takomillashtirish	342
Xaydarova E'zoza Shukurullayevna	
Aholi turmush darajasini dinamik kontekstli normallashtirish va moslashuvchan vaznlar usuli orqali baholash	352
Xolto'rayev Islom Ilhomovich, Ollokulova Feruza Mansurovna	
O'zbekiston Respublikasida xufiyona iqtisodiyotini qisqartirish va mamlakat rivojlanishiga uning ta'siri.....	358
Baxtiyorov Sherali Muzaffarovich	
Qayta tiklanuvchi energiya manbalari qurilmalarini aholi tomonidan xarid qilish va kompensatsiya ajratish jarayonlarini raqamlashtirish hamda tizimlar integratsiyasi istiqbollari.....	362
Ochilov Abdujabbor Akramovich	
O'zbekistonda kambag'allikni qisqartirish va aholi farovonligini oshirishda chet el tajribasining afzalliklari.....	369
Raxmatullayeva Shaxnoza Xamidovna, Akbarova Iroda Samatovna	
Qurilishda loyiha boshqaruvi konsepsiyasining mazmuni	375
Pulatov Shaxron Axmedovich	
Loyiha budjeti va uning ijrosini ta'minlash masalalari.....	379
Murodova Mohigul Chori qizi, Xamidov Odil Davurovich	
Qishloq xo'jaligidagi chorvachilik tarmog'ining iqtisodiy faoliyatini o'rta muddatli statistik prognozlarini tuzish (Andijon viloyati misolida).....	390
Iskandarov Davlatbek Xursanbekovich, Urishev Baxtiyor Abdusamatovich, Muydinov Xusniddin Nuriddin o'g'li	
Innovatsion faoliyatning iqtisodiy samaradorligini baholash va rivojlantirish yo'llari.....	397
Qurbonov Tolmasjon Namoz o'g'li, Shodiyev Fazliddin Qalandar o'g'li, Holmirzayeva Gulruh Akbarovna	
Fond bozorida kompaniyaning investitsion jozibadorligini baholash uslubiyoti	403
Yulduz Usmanova	
Jahon bozoriga kirishda elektron bozorlarning ahamiyati	411
Hamroyeva Umda	

Comparative statistical analysis of foreign trade indicators of the Republic of Uzbekistan	415
Abdujalilova Bibisora Bakhodir kizi	
Yaxshi korporativ boshqaruv orqali aktsiyadorlik jamiyatlarining kapital qiymatini oshirish: metodologik yondashuv.....	423
Urinov Bobur Nasilloevich	
JAS – barqaror qishloq xo'jaligini rivojlantirishning yapon modeli vositasi	423
Baynazarov Elmurod Erkinovich	
Xususiy banklarning depozit operatsiyalarini mustahkamlash yo'llari	435
Olimov Abror Axadjon o'g'li	
The impact of digital financial technologies on the financial system.....	439
Yahyoyev Bahriddinxon Bahroil o'g'li, Pardayev Olim Mamayunosovich	
Korxona eksport salohiyatini oshirishning "yashil" marketing mexanizmi	443
To'rayev Shohrux Halimovich	
O'zbekistonda ichki turizmni rivojlantirishda turistik oqim mavsumiyligini boshqarish yo'llari	448
Fayazov Muxiddin Sobirovich	
Sanoat korxonalarida qayta tiklanuvchi energiya manbalaridan foydalanish bo'yicha xalqaro tendensiyalar	453
Bobobekov Ergash Abdumalikovich	
Ayollar tadbirkorligining tarixi: O'zbekiston va dunyo bo'yicha rivojlanishi.....	459
Burxanova Sabo Tulanovna	
Qimmatli qog'ozlar bozorida investorlar risklarini pasaytirishni takomillashtirish yo'llari.....	466
Xalilov Umid Ishtemirovich	
Korxona moliyaviy ko'rsatkichlari tahliliga fundamental yondashuv.....	470
Dilshodjon O'rinov, Sanobar Ismoilova	
Iqtisodiy o'zgarishlar davrida korxonalar moliyaviy barqarorligining ta'minlanishi omil va mezonlari	475
Xolbekova Dilobarxon Rasuljon qizi	
Cash accounting as a tool of financial discipline and transparency in the public sector.....	481
Marqaboyev Sardorbek Abdusalomovich, Annayev Abdurasul Abdurashidovich	
Пути совершенствования практике финансирования социального предпринимательства.....	486
И.Ж.Исаков	
O'zbekistonda an'anaviy resurslar va qayta ishlanadigan energiya manbalarini rivojlantirish imkoniyatlaridan unumli foydalanish	490
Normurodov Xusan Eshmaxmatovich, Kaxramanova Sevdal Shamsiddin qizi	
Ijtimoiy salohiyat – hududiy iqtisodiyotni rivojlantirishning boshqaruv obyekti sifatida.....	497
Erkayeva Gulbahor Panjiyevna, Zoirov G'olibjon Toshtemir o'g'li	
Xorazm oziq-ovqat bozorida mahsulotlarning raqobatbardoshligini oshirishda marketing faoliyatlarini baholash usullari	503
Abdikarimova Zilola Baxramovna	
Переход к зелёной энергетике узбекистана как возможность достижения устойчивого экономического роста.....	508
Бай Жин Хуан (Bai Jin xuan)	
Изучение условий финансирования проектов международными банками развития	513
Жалилова Барнохон Суръатжонова	
O'zbekiston respublikasi budjet jarayonida budjetlarning ochiqqligi va jamoatchilik ishtirokini oshirish.....	517
Shodmonqulov Temurbek Ulug'bek o'g'li	
Chiqib ketayotgan aktivlarni hisobga olish va baholash masalalari	522
Kuziyeva Dinora Bahodirovna	
Asosiy kapitalga investitsiyalarning iqtisodiy o'sishga ta'siri.....	528
Qo'shbaqov Aybek Shovqiyevich	
Changes in employee benefits and human resource management in accounting system of the Republic of Uzbekistan	535
Ravshanbekov Lazizbek Tolibjon o'g'li, Toshpulatova Munisabonu	

Iqtisodiyot tarmoqlarida suv iste'molini boshqaruvining raqamlashtirish tashkiliy-iqtisodiy mexanizmlarini takomillashtirish istiqbollari.....	541
Karimov Anvarjon Muqumjonovich	
Теоретические аспекты налогообложения доходов физических лиц на основе всеобщего декларирования	547
Усманова Мухлиса Сагдуллаевна	
Bank tizimini raqamlashtirish va uning bank barqarorligiga ta'siri.....	555
Sayfullayev Jamshidjon Xabibjanovich	
Kambag'allikni qisqartirish va aholi bandligini ta'minlashda tadbirkorlik faoliyatining o'rni	560
Saparov Ismat Chorshanbiyevich	
Innovatsion korxonalarda xarajatlar hisobining zamonaviy usullari	565
Turayev Og'abek Kaxramonovich, Ochilov Shavkat Toshmamatovich	
Дополнительные услуги в индустрии гостеприимства как эффективный инструмент продвижения бренда предприятия	570
А.И. Лесников, Д.В. Мамаева	
Преимущества и вызовы перехода на зелёную экономику	580
Умарова Гузал Гайратовна, Лапасова Камола Фарход кизи	
Yashil iqtisodiyot sharoitida hududlarda ishlab chiqarish korxonalarining iqtisodiy samaradorligini oshirish	586
Ibrogimov Sherzodbek Xalimjon o'g'li, Djurayeva Maxliyoxon Xayrullayevna	
Yashil iqtisodiy o'sishni ta'minlashda bevosita soliqlar rolini oshirish masalalari	591
Abdullayev Dilmurod Aliyar o'g'li	
The main directions for improving innovative activities in agriculture	598
Aytmuratova Miyrigul Zhalgasovna	
Klaster tizimi orqali O'zbekistonda qishloq xo'jaligining iqtisodiy o'sishi	605
Xaydarov Sardor Komil o'g'li	
Inklyuziv ta'lim: adolatli va teng jamiyat sari	610
Muxamedjanova Dilshodxon Muzaffarovna	
Yashil iqtisodiyot: muammo va yechimlar	615
Boymatov Xoliyor Qurbonovich	
Issues of using foreign loans in the development of the transport system in the Republic of Uzbekistan	621
Alimov Ilhomjon Ikromovich	
Проблемы и резервы развития пищевой промышленности в экспортном направлении.....	628
Ўролова Севара Бехзод кизи	
Оценка степени риска инновационной деятельности	634
Алиева Эльнара Аметовна	
Yashil innovatsiyalar, ularning turlari va omillari.....	638
Maxkamova Sayyora Shokirovna	
Qishloq xo'jaligida transport tizimidan samarali foydalanishning nazariy asoslari.....	641
Turdiyeva Irodaxon Ismoil qizi	
Soliq ma'murchiligida nazorat funksiyasi va unda kameral soliq tekshiruvi hamda takomillashtirish yo'llari.....	648
Hujamuradov Abrorbek Ro'zimurat o'g'li	
Sanoat korxonalarida xarajatlarni mahsulot tannarxiga taqsimlash metodologiyasini takomillashtirish istiqbollari	653
Safarov Javohir Ismoilovich	
Moliyaviy hisobotlarni shakllantirishda milliy standartlarni xalqaro standartlarga uyg'unlashtirish masalalari	659
G'aniyev Zafar Usanovich	
Ta'lim kreditini moliyalashtirish jamg'armasi faoliyati.....	666
Adilov Zuxriddin Marip o'g'li	
Tibbiyot muassasalarining moliyaviy ta'minoti va resurslardan foydalanish mexanizmlariga ta'sir qiluvchi omillar	670
Elmurodov G'ayratjon Abdumurodovich	
Tourism finance for sustainability: investing in green futures	674
Tashpulatov Sadriddin Sayfulloyevich	

Ta'lim jarayonlarini boshqarishda mobil texnologiyalar	681
Esonova Mohiraxon Sodiqjon qizi, Ovхunov Iqboljon Abdunabiyevich, Sherzodbek Nabiyev Nurmuhammad o'g'li	
Banklarda risklarni nazorat qilishning amaliyoti	686
Jumanazarov Muzaffar Jumanazar o'g'li	
Налоговые реформы в Узбекистане: вызовы, достижения и перспективы	692
Садиков Искандар Гайратович, Буранова Лола Вахобовна	
Turizm xizmatlari samaradorligini baholash usullari va vositalari tahlili	704
Jiyanov Uktam Panjiyevich	
Korxona va tashkilotlarda xodimlarni boshqarish strategiyasi	712
Raxmonova Feruza Musakulovna	
Maktabgacha ta'lim tashkiloti direktorlarini menejerlik faoliyatiga tayyorlashning ahamiyati	716
Dusmaxamedov Abduljalil Abdusabirovich	
Davlat korxonasini xo'jalik jamiyatiga o'zgartirishning foydali jihatlari	720
Z.D. Sanjarov	
The role and main types of agricultural tourism in Uzbekistan	724
M.Xolmuratova, G.N.Tojiyeva	
Цифровые технологии как драйвер повышения эффективности банковского маркетинга	727
Кахрамонов Хуршиджон Шухрат угли, Маннабова Хулкар Фарход кизи	
Потребительская стоимость товаров в условиях экономики Узбекистана	735
Мусаева Шоира Азимовна	
Valyuta risklarini boshqarishda metching siyosatining ahamiyatini oshirish	739
Yahyayev Ziyodilla Lutfullayevich	
Yangi o'zbekiston iqtisodiyotida xususiy tadbirkorlikning roli va ahamiyati	744
Azimova Shoxista Salohiddinovna	
Improving the methodology for assessing the financial stability of banks	750
Sharipova N.H.	
Инструменты стратегического планирования и прогнозирования в управлении ООО "МТЕ ТЕХНИК": оценка и повышение финансовой стабильности	757
Нишоновна Муниса Одилжон кизи	
Актуальные вопросы налоговой политики	763
Бердыева Угулой Абдурахмоновна	
Ilm-fanni moliyalashtirish va innovatsiyalarni qo'llab-quvvatlash jamg'armasi	768
Ramazonov Javohir Bekzod o'g'li	
Jizzax viloyatida ekologik, rekreatsiya turizmlarini rivojlantirishning iqtisodiy samaradorligini baholash va uni prognozlashtirish	773
G'apparov Azim Qayumovich	
Qashqadaryo viloyatida ekologik va yashil texnologiyalarga kiritilayotgan investitsiyalar	781
Meylikov Fazliddin Abduhalim o'g'li, Buriyev Shaxbos Baxtiyorovich	
Biznes subyektlari auditida soddalashtirilgan moliyaviy hisobot tayyorlash usulini qo'llash xususiyatlari	786
Tajekeev Ziyatdin Kobeysinovich	
Biznes jarayonlarni modellashtirishning nazariy asoslari	791
Mullajonova (Matchanova) Shaxsanam Taxirovna	
Raqamli xizmatlar bozori: elektron tijorat orqali xizmat ko'rsatishning yangi bosqichlari	796
Maxammadaliyeva Muslimaxon Serali Qizi	
"Yashil iqtisodiyot"ga o'tish zaruriyati va uni barqarorlashtirishning ahamiyati	800
Musurmankulova Gulchehra Isabekovna	
Ekologik turizm nuqtai nazaridan turizm marketingining usullari va asosiy vositalarining xususiyatlari	806
Yokubjonova Xulkarbonu Yokubovna	
O'zbekiston iqtisodiyotida turizmning o'rni va rivojlanish istiqbollari	815
Qosimova Fazilat, Kalandarov Ravshan	
Korporativ strategiyani ishlab chiqish bosqichlarining tahlili	819
Xidirova Marg'uba Rustamovna, Abduvasiyeva Marjona Anvarovna	

Mamlakatimiz turizmini rivojlantirishda investitsiyalarni jalb qilish bo'yicha o'tkazilayotgan islohotlarning o'rni.....	823
Ayubov Ilyos Ilxomovich, Nuridinov Bexruz Akbar o'g'li	
Hududlarda tadbirkorlarning islomiy investitsiyalardan foydalanish niyatlariga undovchi omillarning empirik tadqiqoti.....	829
Irgasheva Gulbahor	
Davlat vositalari yordamida innovatsion faoliyatni moliyaviy rag'batlantirish yo'nalishlari	836
Baxriddinov Nodirbek Zamirdinovich	
Важность качества управления на предприятиях общественного питания.....	842
Абдуллаева Зульфия Иззатовна, Махмудов Суннатжон Абдужаббор Угли	
O'zbekistonda "yashil" moliyalashtirishni rivojlantirish yo'nalishlari	848
Shaislamova Nargiza Qabilovna	
Mahalliy budjetning qo'shimcha daromadlarini shakillantirish yo'nalishlari.....	856
Yuldashev Javohirbek Ikromjon o'g'li	
Davlat moliyaviy nazoratida axborot texnologiyalaridan foydalanishni kengaytirish masalalari	860
Ro'zimatova Nigora Abdullaevna	
Принципы «справедливой стоимости» в мсфо: достоинства и проблемы применения в банках узбекистана	869
Айтмуродова Рушана Бахтиеровна	
Yashil iqtisodiyot loyihalarini moliyalashtirishning nazariy jihatlari	876
Allaberganova Asalxon Kadirovna	
Davlat moliyaviy nazoratini tashkil etish hamda amalga oshirish tartibini takomillashtirish	880
Xasanov Ruslan Raxmatovich	
Yirik soliq to'lovchilar va ularning investitsiyaviy faolligini investitsiyaviy chegirmalar orqali rag'batlantirish	883
Tohirov Shuhrat Niyoz o'g'li	
MHXS bo'yicha moliyaviy hisobot tayyorlashda foydalaniladigan tuzatuvchi buxgalteriya yozuvlar.....	888
Sheraliyev Xayrulla Karimovich	
Qurilish korxonalarida investitsiyalarni boshqarishning xorijiy tajribalari va ularni mamlakatimizda foydalanish yo'llari	894
Karimov Inomjon Ortikbaevich	
Davlat xaridini tashkil etishning ijtimoiy-iqtisodiy amaliyati va uni iqtisodiyotga ta'siri.....	900
Burxanov G'ofur Baxodirovich	
Влияние технологических инноваций на международные финансовые рынки, а также на финансовый рынок нашего государства.....	904
Бабаназарова Гульзар Зиуатдиновна	
Strategic development of global companies in modern conditions.....	909
Nasimov Bakhtiyor Vasiyevich	
Hududlarda sog'liqni saqlash tizimi asosiy ko'rsatkichlarini noaniq modellashtirish yordamida kompleks baholash.....	914
Ismoilova Dilfuza Ibodullayevna	
Tijorat banklari faoliyatini transformatsiyalashuv jarayonlarini takomillashtirish.....	923
Kulboyeva Nargiz Majitovna	
Сущность и причины возникновения проблемных кредитов	929
Улмасой Ахмедова Хусан кизи	
The use of digitalization and technologies in updating credit policy.....	934
Otabek Ma'mirjon ogli Azimov	
Финансовое моделирование сценариев развития предприятия с использованием методов многокритериального принятия решений (МКПР).....	938
Axmedov Akbarali Sultonmurodovich, Yuldosheva Gulnoza Abdinabievna	
Yuqori samarali energiya tejash texnologiyalari va katalizga asoslangan konversiya jarayonlari.....	945
Yusupov Ulug'bek Mamayusupovich	
Kambag'allikni kamaytirish maqsadida aholining ijtimoiy himoyalash mexanizmini takomillashtirish	951
Kasimova Gulyar Axmatovna	

Tijorat banklarida foiz riski muammosi	957
Turdiyev Abdulhakim Kulbazarovich	
Milliy mahsulotlarni tashqi bozorlarga olib chiqishdagi to'siqlarni bartaraf qilish choralari.....	964
Abdivaliyev Shahzodbek Xayrullayevich	
Kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni moliyalashtirish usullari.....	970
Kaxorova Zamira Safaraliyevna	
O'zbekistonda mehmonxonalarda ovqatlantirish xizmatlarini takomillashtirish konsepsiyasi: strategik yondashuv.....	974
Yaxshiyev Xusniddin Tolibovich	
O'zbekiston sanoatida "yashil texnologiyalar" dan foydalanish va barqaror rivojlanish.....	979
Ubaydullaeva Gulchehra Erkabaevna	
Sanoat korxonalarida resurslarini rejalashtirish (ERP) tizimlarini joriy etishning orqali iqtisodiy samaradorlikni ta'minlash yo'llari	985
Azizov Abdulla Abdisalamovich	
Yashil texnologiyalar asosida sanoatni modernizatsiya qilish	990
Muftaydinov Mansur Kiyomidinovich	
Ta'lim va ilm-fan rivoji – taraqqiyot garovi	995
Jamalova Gulnora Gulomovna	
Yashil iqtisodiyot sharoitida turizm sektorida barqaror bandlikni ta'minlash masalalari.....	1000
To'rabekov Sohijon Sherboy o'g'li	
Yashil energitikasi integratsiya qilish va energiya samaradorligini oshirishning zamonaviy usuli (aqlli tarmoqlar-smart grids)	1007
Karimova Salima Elamonovna	
Yashil iqtisodiyot sharoitida soliqlarni raqamlashtirishni takomillashtirish	1012
Jo'rayev Botir Abdiyevich	
Yashil iqtisodiyotda tiklanadigan energiya manbalaridan foydalanish samaradorligi (TEM ko'rsatkichlar izohi)	1018
Sharifova Nargiza Djurayevna	
Экономическое образование молодёжи основа будущего страны.....	1023
Айматова Фарида, Айтиниязова Наргиза	
Biznes turizmining bugungi kundagi rivojlanish tendensiyasi.....	1028
Yangiyeva Sabrina Ixtiyorovna, Daniyarova Feruza Bahriddinovna	
Особенности кредитования сельскохозяйственных организаций и этапы его развития.....	1032
Ж.Я.Нуриллаев	
Xorijiy tajriba asosida O'zbekiston yashil iqtisodiyotini takomillashtirish yo'llari.....	1039
Xikmatova Husnora Fatxulla qizi	
Yashil iqtisodiyot sharoitida kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni rivojlantirishda davlatning roli	1045
Umarov Muzaffar Yusupbayevich, Otamurodov Rasulbek Batirovich, Xaitbayev Jasurbek Otaxanovich, Atadjanov Kadambay Sapayevich	
Mintaqada raqamli transformatsiya rivojlanishida moliyaviy texnologiyalarning ahamiyati.....	1052
Rustamov Jasurbek Ravshanbek o'g'li	
Tijorat banklaridan olingan kreditni qaytarishda foiz stavkalari ta'sirining tahlili.....	1058
Xanmuratov Roushenbek Xalmuxammetovich, Vaxabov.A.V	
Tabiiy va sun'iy tolalarning ekologik ta'siri va yashil ishlab chiqarish texnologiyalariga o'tish bosqichlari.....	1066
Raximov Furqat Jalalovich	
Maishiy kimyo tovarlari B2B taqsimotida chakana savdo tarmoqlari bilan marketing asosidagi strategik hamkorlik	1071
Ro'ziyeva Farzona Komiljon qizi	
Мировой финансовый кризис и его влияния на состояние экономики Узбекистана	1076
Раупова Мхлисахон Ибрахимжон кизи	
Uzoq muddatli aktivlar hisobini xalqaro standartlar asosida takomillashtirish.....	1087
Hakimov Faxritdin Abdusattorovich	
O'zbekistonda tadbirkorlikni rivojlantirishning o'ziga xos xususiyatlari	1093
Djo'rayeva Lola Abdugabbarovna	

Yo'l qurilish tashkilotlarida yo'l qurilish ko'lamini oshirib, samarali resurslar taqsimotini ishlab chiqish.....	1099
Raximov Dilshodjon Turdiali o'g'li	
Ilg'or xorij tajribalaridan O'zbekiston amaliyotida foydalanish imkoniyatlari	1104
Karimova Komila Daniyarovna	
Ichki audit samaradorligini tahlil qilish metodologiyasi.....	1111
I.G'.Isroilov	
Выведение практического сотрудничества на качественно новый уровень государств центрально-азиатского региона в укреплении концепции «зеленой экономики» в эпоху глобализации.....	1117
Парпиева Наргиза Тахировна	
Kimyo sanoati korxonalarida lean production konsepsiyasidan foydalanish istiqbollari	1122
Gulbayeva Feruza Islomovna	
Qimmatli qog'ozlar bozorida auditorlik xizmatlarining ahamiyati.....	1127
Maxmudov Saidjamol Kadirjanovich	
Tijorat banklari resurs bazasini mustahkamlash yo'llari	1131
Allaberganov Sirojali Saxatovich	

TIJORAT BANKLARI RESURS BAZASINI MUSTAHKAMLASH YO'LLARI

Allaberganov Sirojali Saxatovich

Xalqaro Nordik universiteti mustaqil tadqiqotchisi

Sirojali_04.10.1991@mail.ru

Annotatsiya: O'zbekistonning bank tizimida 2020–2025-yillar davomida amalga oshirilgan islohotlar natijasida moliyaviy barqarorlik mustahkamlangan, tijorat banklarining roli kuchaygan va iqtisodiy o'sish uchun muhim zamin yaratilgan. Kreditlash hajmining oshishi real sektorni qo'llab-quvvatlash imkoniyatlarini kengaytirgan bo'lsa, depozit bazasining o'sishi bank tizimiga bo'lgan ishonchning ortayotganidan dalolat beradi. Tijorat banklari aktivlarining sezilarli darajada ortishi esa mamlakat bank sektorining investitsiyalar uchun jozibadorligini oshirishda muhim o'rin tutadi. Kelgusi yillarda bank tizimining yanada rivojlanishi uchun xususiy kapital ishtirokini oshirish, raqamli bank xizmatlarini kengaytirish va xalqaro moliyaviy bozorlar bilan integratsiyani kuchaytirish muhim vazifalardan biri bo'lib qolmoqda. Ushbu maqolada yuqoridagi masalalar atroflicha tahlil qilingan.

Kalit so'zlar: bank tizimi, bank depoziti, bank aktivi, bank krediti, iqtisodiy o'sish.

Abstract: As a result of the reforms implemented in Uzbekistan's banking system during 2020-2025, financial stability has been strengthened, the role of commercial banks has been enhanced, and an important foundation for economic growth has been established. While the increase in lending volume has expanded opportunities to support the real sector, the growth of the deposit base indicates rising confidence in the banking system. A significant increase in commercial banks' assets plays a crucial role in enhancing the attractiveness of the country's banking sector for investments. In the coming years, increasing private capital participation, expanding digital banking services, and strengthening integration with international financial markets remain key tasks for the further development of the banking system. This article analyzes the above issues in detail.

Key words: banking system, bank deposit, bank assets, bank credit, economic growth.

Аннотация: В результате реформ, проведённых в банковской системе Узбекистана в 2020–2025 годах, была укреплена финансовая стабильность, усилена роль коммерческих банков и создана важная основа для экономического роста. Увеличение объёма кредитования расширило возможности поддержки реального сектора, а рост депозитной базы свидетельствует об укреплении доверия к банковской системе. Значительный рост активов коммерческих банков играет важную роль в повышении инвестиционной привлекательности банковского сектора страны. В последующие годы ключевыми задачами остаются расширение участия частного капитала, развитие цифровых банковских услуг и усиление интеграции с международными финансовыми рынками. В данной статье подробно анализируются вышеуказанные вопросы.

Ключевые слова: банковская система, банковский депозит, банковский актив, банковский кредит, экономический рост.

KIRISH

Zamonaviy bank tizimining asosiy elementi bo'lgan tijorat banklari iqtisodiyotda moliyaviy vositachi sifatida faoliyat yuritadi. Ular aholi va xo'jalik yurituvchi subyektlardan jalb qilgan mablag'lar hisobiga o'zlarining kredit, investitsiya va boshqa aktiv operatsiyalarini amalga oshiradi. Bu jarayonda ayniqsa depozitlar asosiy moliyaviy resurs sifatida katta ahamiyat kasb etadi. Depozitlar hajmi, tarkibi va barqarorligi bank faoliyatining samaradorligi hamda likvidligini belgilovchi muhim omillardan biridir. Shu sababli, tijorat banklari uchun depozit resurslarining oqilona boshqaruvi va ularni aktiv operatsiyalarda samarali qo'llash dolzarb ilmiy va amaliy masala bo'lib qolmoqda.

Tijorat banklarining moliyaviy resurslari orasida depozitlar eng yirik ulushni tashkil qiladi. Odatda, jismoniy va yuridik shaxslar tomonidan banklarda saqlanadigan omonatlar tijorat banklari uchun nisbatan arzon, ammo barqaror resurs manbai hisoblanadi. Ushbu mablag'lar banklar tomonidan kreditlash, moliyaviy lizing, obligatsiyalar xaridi, xorijiy valyuta operatsiyalari va boshqa daromad keltiruvchi faoliyatlarga yo'naltiriladi. Banklar depozitlar hisobiga foyda olish imkoniyatiga ega bo'ladi, bu esa ularning iqtisodiy barqarorligini oshiradi.

Depozitlar tarkibining xilma-xil bo'lishi bank uchun likvidlik xavfini kamaytiradi. Talab qilib olinadigan, muddatli va jamg'arma depozitlar, shuningdek, turli segmentlardan jalb etilgan omonatlar bankka resurslar taqchilligi yuzaga kelmasligiga kafolat beradi. Shu tariqa, depozit portfelining diversifikatsiyasi tijorat banklariga

o'z aktiv portfelini yanada samaraliroq va barqaror tarzda shakllantirish imkonini yaratadi. Bu esa, o'z navbatida, bankning iqtisodiyotda ishonchli moliyaviy vositachi sifatida faoliyat yuritishiga xizmat qiladi.

Banklar uchun kreditlash faoliyati asosiy daromad manbai hisoblanadi. Aynan depozit resurslari hisobiga banklar turli sohalarga kreditlar ajratadi. Depozitlar qanchalik barqaror va ko'p bo'lsa, banklar shunchalik ko'p va uzoq muddatli kreditlar berish imkoniyatiga ega bo'ladi. Shu nuqtayi nazardan qaraganda, tijorat banklarining iqtisodiyotni moliyalashtirishdagi o'zni ularning depozitlar bazasiga bevosita bog'liqligidir. Ayniqsa, kichik va o'rta biznesni qo'llab-quvvatlashda depozitlar asosidagi resurslar muhim vosita sifatida xizmat qiladi.

Banklar tomonidan yuritiladigan foiz siyosati depozitlar hajmi va tarkibiga ta'sir ko'rsatadi. Agar bank aktiv operatsiyalardan yuqori daromad kuta olsa, u holda depozitlarni jalb qilish uchun raqobatbardosh foiz stavkalarini taklif etadi. Bu esa ko'proq mijozlar ishonchini qozonib, depozit bazasini kengaytirish imkonini beradi. Shu orqali bank o'zining aktiv operatsiyalarini yanada keng miqyosda amalga oshirishi mumkin. Aksincha, past daromadli aktiv operatsiyalar bankni konservativ foiz siyosatini yuritishga majbur qiladi.

Depozitlarning hajmi va sifati tijorat bankining umumiy moliyaviy holatiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Barqaror va diversifikatsiyalashgan depozit portfeli bankka likvidlikni saqlab qolish, operatsion xavflarni kamaytirish va ishonchli moliyaviy muassasa sifatida mijozlar oldida o'z pozitsiyasini mustahkamlash imkonini beradi. Bu esa, o'z navbatida, depozitlarning ko'payishiga va faoliyat samaradorligining ortishiga olib keladi. Shu tariqa, depozitlar faqat moliyaviy vosita emas, balki bankning strategik barqarorligi uchun tayanch omil hamdir.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Oxirgi yillarda tijorat banklari resurs bazasini mustahkamlash, raqamli bank xizmatlarini kengaytirish, ushbu xizmatlarning xavf-xatarlari va qulayliklarini boshqarish, shuningdek, raqamli bank tizimi rivojlanishida bank depozitlari mustahkamligini ta'minlash muhim ahamiyat kasb etmoqda. Bugungi kunda tijorat banklarisiz iqtisodiyotning rivojlanishini tasavvur qilish qiyin. Shundan kelib chiqqan holda banklarning resurs bazasining mustahkamligini ta'minlash hamda bunda depozit operatsiyalarining o'zni borasida ko'plab ilmiy tadqiqotlar olib borilmoqda. Ilmiy ishimizning ushbu paragrafida biz ayrim tadqiqotlar bilan yaqindan tanishib chiqamiz.

Haddawee va Flayyih tomonidan olib borilgan tadqiqot tijorat banklari depozitlari va ularning nafilligi o'rtasidagi munosabatni tahlil qilishga qaratilgan. Mualliflar depozitlar bank resurs bazasining asosiy qismini tashkil etishini ta'kidlab, ularning daromadlilikka ta'sirini o'rganishni maqsad qilgan. Maqolada bank depozitlari turlari (omonat, talab qilib olinadigan va muddatli depozitlar) hamda ularning banklarning nafilligiga (ROA va ROE kabi ko'rsatkichlar orqali) ta'siri o'rganilgan. Tadqiqotda depozitlar hajmini oshirish orqali banklar daromadlarini mustahkamlash, mijozlar bilan aloqalarni kuchaytirish hamda moliyaviy barqarorlikni ta'minlash kabi strategiyalar baholangan.

Mualliflar tadqiqotda regressiya modeli va korrelyatsiya tahlilidan foydalangan. Tadqiqot uchun ma'lumotlar muayyan davr mobaynida tijorat banklarining moliyaviy hisobotlaridan yig'ilgan. Regressiya tahlili orqali depozitlarning banklar nafilligiga ta'siri aniqlangan. Natijalar shuni ko'rsatdiki, depozitlar hajmining oshishi banklarning daromadlilikini sezilarli darajada yaxshilaydi. Ayniqsa, muddatli depozitlar bank aktivlarining likvidligi va daromadlilikini oshirishda muhim o'rin tutadi. Shu bilan birga, tadqiqot mijozlar ishonchini saqlash hamda depozitlarni rag'batlantirish strategiyalarining bank daromadlilikiga ijobiy ta'sir ko'rsatishini tasdiqlagan.¹

Liu, Sun, Yang va Wu tomonidan olib borilgan tadqiqotda Xitoy tijorat banklari uchun mulkchilik tuzilmasi, depozitlar samaradorligi va kreditlarning samarali boshqarilishi o'rtasidagi o'zaro bog'liqlik o'rganilgan. Mualliflar mulkchilik shakli (davlatga tegishli, xususiy yoki ommaviy mulkchilikdagi banklar) bank resurslarining samaradorligiga qanday ta'sir ko'rsatishini tahlil qilishni maqsad qilgan. Tadqiqotda banklarning moliyaviy resurslaridan samarali foydalanish va ushbu resurslar asosida ishonchli kredit siyosatini yuritishning mulkchilik shakli bilan bog'liq jihatlari tahlil qilingan. Mualliflar bu izlanishda depozitlar samaradorligi va kreditlarning nafillik darajasi orasidagi farqlarni aniqlab, turli mulkchilik shakllari ostida samarali boshqaruv strategiyalarini taklif qilishni maqsad qilgan.

Tadqiqotda mulkchilik tuzilmasi, depozitlar va kredit samaradorligi o'rtasidagi bog'liqlikni baholash uchun stoxastik chegara tahlili (SFA – *Stochastic Frontier Analysis*) qo'llangan. Shuningdek, ma'lumotlar panelli regressiya usuli yordamida tahlil qilingan. Natijalar shuni ko'rsatdiki, davlatga tegishli banklarda depozitlar samaradorligi yuqori bo'lsa-da, kredit samaradorligi nisbatan past darajada bo'lgan. Xususiy banklar kredit samaradorligi bo'yicha yetakchi hisoblangan, biroq ularning depozitlarni jalb qilish ko'rsatkichlari davlat banklariga qaraganda pastroq bo'lgan. Ommaviy mulkchilikdagi banklar esa har ikki ko'rsatkich bo'yicha o'rtacha natijalarga erishgan. Mualliflar mulkchilik shaklining boshqaruv siyosatlari va samaradorlikka ta'sirini hisobga olish orqali bank tizimida ishonch va barqarorlikni oshirish mumkinligini ta'kidlagan.²

1 Haddawee, A. H., & Flayyih, H. H. (2020). The relationship between bank deposits and profitability for commercial banks. *International Journal of Innovation, Creativity and Change*, 13(7), 226-234.

2 Liu, X., Sun, J., Yang, F., & Wu, J. (2020). How ownership structure affects bank deposits and loan efficiencies: An empirical analysis of Chinese commercial banks. *Annals of Operations Research*, 290, 983-1008.

Mohanty, Gopalkrishnan va Mahendra tomonidan olib borilgan tadqiqot Hindistonda soya bankchilik (shadow banking) va tijorat banklarining depozit o'sishi o'rtasidagi o'zaro bog'liqlikni o'rganishga qaratilgan. Mualliflar soya bankchilik tizimi (ya'ni banklardan tashqari moliyaviy muassasalar) va tijorat banklari o'rtasidagi o'zaro ta'sirning ahamiyatini tahlil qilgan. Tadqiqotda, ayniqsa, soya bankchilik tizimining tijorat banklariga qanday ta'sir ko'rsatishi va ularning depozitlarni jalb qilish qobiliyatiga bog'liq jihatlar o'rganilgan. Mualliflar ushbu munosabatni chuqur tahlil etish orqali soya bankchilikning o'sishi tijorat banklari faoliyatiga qanday ijobiy va salbiy ta'sir ko'rsatishini aniqlashni maqsad qilgan.

Tadqiqotda panel ma'lumotlar tahlili va dinamik regressiya modellariidan foydalanilgan. Mualliflar Hindistonning 2000–2020-yillar davomidagi bank tizimiga oid ma'lumotlarni tahlil qilib, soya bankchilikning depozit o'sishiga ta'sirini baholagan. Natijalar shuni ko'rsatdiki, soya bankchilik tijorat banklari uchun ikki xil ta'sir ko'rsatgan: bir tomondan, u bank tizimidagi raqobatni kuchaytirib, depozitlarning banklarga qaytishini sekinlashtirgan; ikkinchi tomondan esa, yuqori likvidlik va moslashuvchan xizmatlar orqali banklar faoliyatini rag'batlantirgan. Shuningdek, tadqiqotda soya bankchilik tizimi ustidan samarali nazorat va hamkorlikni ta'minlash orqali bank tizimida depozit bazasini mustahkamlash mumkinligi ta'kidlangan.³

J. A. Yuldashev tomonidan olib borilgan tadqiqot tijorat banklari faoliyatida zaxiralar fondlarini shakllantirishga doir marketing prinsiplari asosidagi amaliy usullarni o'rganishga qaratilgan. Muallif tadqiqotda banklarning zaxiralar fondlari bilan bog'liq marketing strategiyalarini tahlil qilgan. Maqsad – banklarda zaxiralar fondlarini tashkil qilishdagi jarayonlarning samaradorligini oshirish, bozorda raqobatbardoshlikni saqlash va moliyaviy barqarorlikni ta'minlash uchun marketing vositalaridan foydalanishdan iborat. Tadqiqotda zaxiralar fondlarini shakllantirishning ijobiy va salbiy jihatlari, ularning tijorat banklarining umumiy moliyaviy salohiyatiga qanday ta'sir ko'rsatishi hamda marketing strategiyalari orqali ularni yanada samarali boshqarish usullari o'rganilgan.

Tadqiqotda muallif panel regressiya modeli va korrelyatsiya tahlili usullaridan foydalangan. Ma'lumotlar tijorat banklarining moliyaviy hisobotlaridan olingan bo'lib, 2010–2022-yillar davomidagi ko'rsatkichlar asosida tahlil qilingan. Natijalar shuni ko'rsatdiki, banklarda zaxiralar fondlarini shakllantirishda marketing vositalarini samarali qo'llash, birinchi navbatda, mijozlar bilan munosabatlarni yaxshilash va raqobat muhitini mustahkamlashga xizmat qiladi. Shunga qo'shimcha, tadqiqot zaxiralar fondlarining to'g'ri shakllantirilishi banklar uchun moliyaviy barqarorlikni ta'minlash va xatarlarni kamaytirishda muhim ahamiyatga ega ekanligini ko'rsatgan.⁴

Vuong, Tung, Giao, Dat va Quan tomonidan olib borilgan tadqiqot Vetnam tijorat banklaridagi shaxsiy mijozlar tomonidan omonatlar jamg'armasiga qaror qabul qilishga ta'sir qiluvchi omillarni o'rganishga qaratilgan. Mualliflar omonat depozitlariga bo'lgan talabning shaxsiy, iqtisodiy va moliyaviy omillar tomonidan qanday shakllanishi, hamda qanday omillar mijozlarning omonatga qaror berishiga ta'sir etishini aniqlashga harakat qilgan. Ushbu tadqiqotda mijozlarning omonatga bo'lgan munosabatini tahlil qilish orqali banklar uchun samarali marketing strategiyalarini ishlab chiqishga yordam berish maqsadi qo'yilgan. Mualliflar depozitlarga oid qarorlar mijozlarning moliyaviy holati, shaxsiy ehtiyojlari va turli reklama usullari bilan bog'liq omillarga asoslanishini o'rganishga intilgan.

Tadqiqotda mualliflar omonatlar jamg'armasiga qaror qabul qilishni tahlil etishda logistik regressiya modelidan foydalangan. Panel ma'lumotlari asosida Vetnamning bir nechta tijorat banklari mijozlariga oid statistik ko'rsatkichlar tahlil qilingan. Natijalar shuni ko'rsatdiki, mijozlarning omonatlarga qaror berishiga asosiy ta'sir ko'rsatuvchi omillar quyidagilardan iborat: foiz stavkasi, bankning omonatlarga qaratilgan reklamalari va omonatlarning mijoz moliyaviy sharoitiga mosligi.

Shuningdek, tadqiqot mijozlar tomonidan omonatlarga bo'lgan talab faqat iqtisodiy omillar bilan emas, balki ularning shaxsiy ehtiyojlari, xizmatdan qoniqish darajasi va banklar tomonidan amalga oshirilgan marketing kampaniyalari bilan ham bog'liq ekanligini aniqlagan. Ushbu natijalar banklar uchun omonat depozitlari sohasida samarali strategik qarorlar qabul qilishda muhim ahamiyat kasb etadi.⁵

Carapella va Flemming tomonidan olib borilgan tadqiqotda markaziy bank raqamli valyutasining (CBDC) barcha yo'nalishlariga oid adabiyotlar umumlashtirilgan. Mualliflar CBDC'ning iqtisodiy, moliyaviy va siyosiy ta'sirlarini chuqur tahlil qilishni maqsad qilgan. Maqolada CBDC'ning ishlash mexanizmlari, turlari va uning moliyaviy tizimga qo'shgan hissassi, shuningdek, markaziy banklar uchun ahamiyati hamda u bilan bog'liq xavf-xatarlar yoritilgan. Mualliflar CBDC'ning joriy etilishi nafaqat mamlakatlar va iqtisodiy tizimlar uchun yangicha imkoniyatlar yaratishini, balki ko'plab yangi soha va mamlakatlarning raqamli valyutaga o'tish jarayonidagi

3 Mohanty, S. P., Gopalkrishnan, S., & Mahendra, A. (2021). The intertwined relationship of shadow banking and commercial banks' deposit growth: evidence from India. *International Journal of Innovation Science*, 14(3/4), 570-587.

4 Yuldashev, J. A. (2023). Marketing Principles of Formation of Reserve Funds in the Practice of Commercial Banks. *EUROPEAN JOURNAL OF BUSINESS STARTUPS AND OPEN SOCIETY*, 3(5), 1-6.

5 Vuong, B. N., TUNG, D. D., Giao, H. N. K., Dat, N. T., & Quan, T. N. (2020). Factors affecting savings deposit decision of individual customers: empirical evidence from Vietnamese commercial banks. *The Journal of Asian Finance, Economics and Business*, 7(7), 293-302.

muammolar va to'siqlarni ham kuchaytirishini ta'kidlaydi. Ushbu tadqiqotda joriy etilgan CBDC loyihalari tahlili orqali ularning moliyaviy barqarorlikka, iqtisodiy o'sishga va axborot xavfsizligiga ta'siri haqida keng qamrovli ma'lumotlar taqdim etiladi.

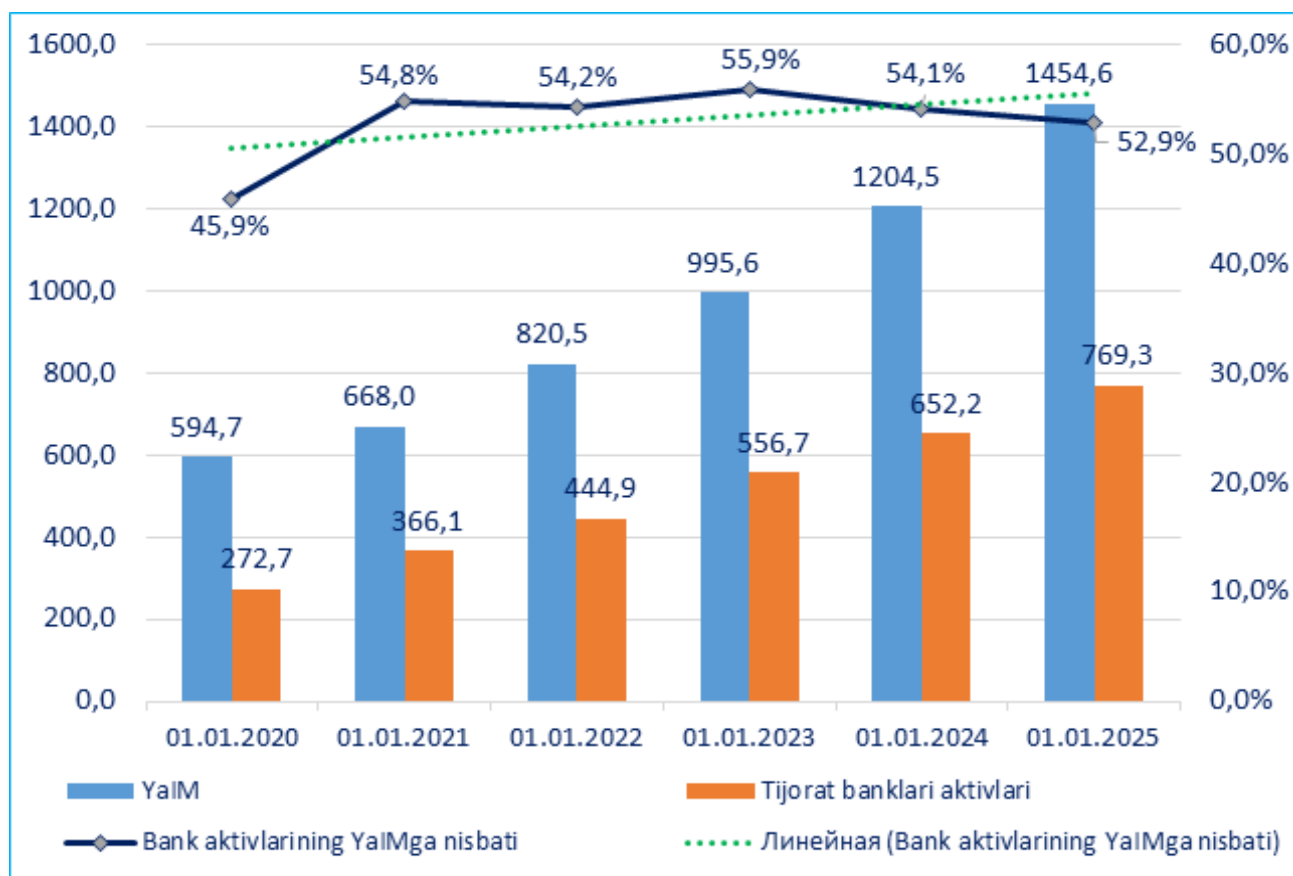
Mualliflar tadqiqotda CBDC'ning ahamiyati, ijobiy va salbiy tomonlarini ko'rsatish bilan birga, raqamli valyutalar bilan bog'liq muammolar, moliyaviy tizimning barqarorligiga ta'siri bo'yicha olib borilgan izlanishlarga ham e'tibor qaratgan. CBDC samaradorligini baholash uchun ular turli mamlakatlardagi mavjud pilot loyihalar natijalari va nazariy tadqiqotlardan foydalangan. Maqolada CBDC'ning davlatlar iqtisodiyotiga qanday ta'sir qilishi, moliyaviy tizimdagi an'anaviy banklarning ushbu o'zgarishlarga munosabati hamda global iqtisodiyotning kelajagiga qo'shadigan yo'nalishlari haqida aniq va asosli fikrlar bayon etilgan.⁶

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Ilmiy tadqiqotni amalga oshirishda induksiya, deduksiya, sintez va qiyosiy tahlil kabi usullardan foydalanilgan. Shuningdek, tijorat banklari resurs bazasi barqarorligini tahlil qilishda ularning rasmiy statistik ma'lumotlaridan foydalanilgan.

TAHLIL VA NATIJALAR

Tijorat banklari iqtisodiyotning muhim institutlaridan biri bo'lib, moliyaviy resurslarni jamlash va ulardan samarali foydalanish vazifasini bajaradi. Ularning asosiy faoliyat yo'nalishlaridan biri – aktiv operatsiyalarni amalga oshirish bo'lib, ushbu jarayonda depozitlar muhim o'rinni tutadi. Depozitlar tijorat banklarining asosiy moliyaviy manbalaridan biri hisoblanadi. Aynan shu manba orqali banklar o'z faoliyatini yuritish, moliyaviy xizmatlar ko'rsatish va turli moliyaviy operatsiyalarni amalga oshirish imkoniyatiga ega bo'ladi (1-rasm).

1-rasm. O'zbekiston bank tizimining rivojlanish tendentsiyasi⁷ (trln so'mda).

Tijorat banklari aktivlarining mamlakat yalpi ichki mahsulotiga (YAIM) nisbatan tutgan o'rni muhim ahamiyat kasb etadi. Grafik ma'lumotlariga ko'ra, O'zbekiston iqtisodiyotida YAIM hajmi yildan-yilga ortib bormoqda. 2020-yilda 594,7 trilyon so'mni tashkil etgan YAIM, 2025-yil 1-yanvar holatiga kelib 1454,6 trilyon so'mga yetgan. Bu

⁶ Carapella, F., & Flemming, J. (2020). Central bank digital currency: A literature review.

⁷ O'zbekiston Respublikasi Markaziy bank rasmiy sayti www.cbu.uz ma'lumotlari asosida muallif ishlanmasi.

iqtisodiy o'sish mamlakatda ishlab chiqarish hajmining ortishi, sarmoya jalb etish hajmining kengayishi va bank tizimining rivojlanishi bilan bog'liqdir.

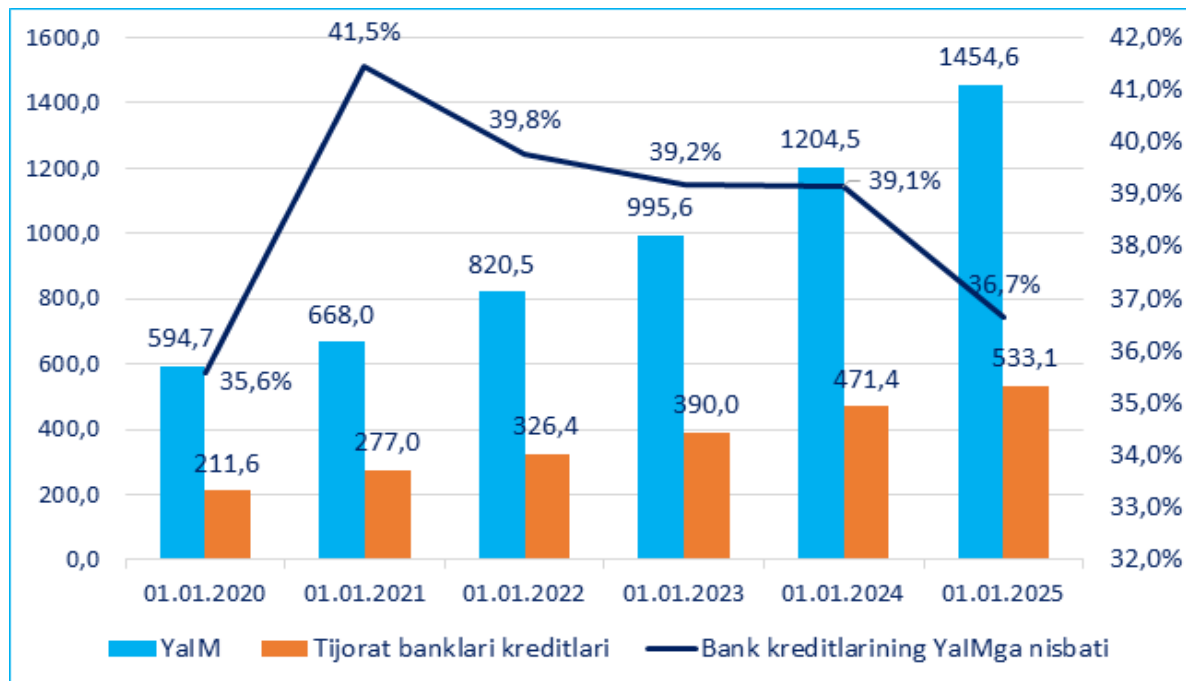
Tijorat banklari aktivlari esa 2020-yilda 272,7 trillion so'mni tashkil etgan bo'lsa, 2025-yil 1-yanvar holatiga kelib 769,3 trillion so'mga yetgan. Bu o'sish bank tizimining iqtisodiyotga ta'siri ortayotganidan dalolat beradi. Ayniqsa, kreditlash jarayonlari va investitsion faoliyat hajmining oshishi bank aktivlarining YAIM tarkibidagi ulushini muhim ko'rsatkichga aylantiradi. Tijorat banklari tomonidan ajratilayotgan kreditlar sanoat, qishloq xo'jaligi va xizmat ko'rsatish sohaslarining rivojlanishiga bevosita ta'sir ko'rsatmoqda.

So'nggi 5–6 yil ichida O'zbekiston bank tizimida olib borilgan islohotlar ushbu o'zgarishlarga sezilarli darajada ta'sir ko'rsatdi. Xususan, 2017-yildan boshlab bank tizimining ochiqligi va raqobatbardoshligini oshirish, xususiy banklar ulushini ko'paytirish hamda davlat banklarini isloh qilishga qaratilgan chora-tadbirlar amalga oshirildi. 2019-yilda qabul qilingan "Bank tizimini rivojlantirish strategiyasi" tijorat banklarining kapital bazasini mustahkamlash, ularning moliyaviy barqarorligini oshirish va kreditlash jarayonlarini soddalashtirishga yo'naltirildi. Natijada banklarning real sektorni moliyalashtirishdagi roli oshdi, bu esa ularning umumiy aktivlari hajmining sezilarli darajada ko'payishiga olib keldi.

Biroq, grafik ma'lumotlariga ko'ra, bank aktivlarining YAIMga nisbati yillar davomida muayyan o'zgarishlarga duch kelgan. 2020-yilda bu ko'rsatkich 45,9 foizni tashkil etgan bo'lsa, 2023-yilda 55,9 foizga yetgan. 2025-yil 1-yanvar holatiga kelib esa bu nisbat 52,9 foizgacha pasaygan. Bu esa bank sektorining YAIMga nisbatan o'sish sur'ati YAIM o'sish sur'atidan biroz ortda qolayotganini ko'rsatadi. Bunday tendensiyalar iqtisodiy omillar, davlat siyosati va xalqaro moliyaviy muhit bilan bog'liq bo'lishi mumkin. Shuningdek, bank tizimining mustahkamlanishi yo'lida davlat tomonidan bir qancha tijorat banklari xususiyashtirildi, xorijiy investorlar uchun bank sektoriga kirish imkoniyatlari kengaytirildi. Bu jarayon natijasida tizimda kapital oqimi oshdi va kredit portfeli diversifikatsiyalandi.

Bank kreditlarining YAIMdagi ulushi grafikda aniq ko'rsatilgan. 2020-yilda bu nisbat 35,6 foizni tashkil etgan. 2022-yilda eng yuqori nuqtaga yetib, 41,5 foizga ko'tarilgan. Biroq keyingi yillarda pasayish kuzatilgan: 2023-yilda bu ko'rsatkich 39,2 foizni, 2024-yilda esa 39,1 foizni tashkil etgan. 2025-yilda ushbu nisbat 36,7 foizgacha kamaygan. Bu holat kreditlash sur'atining YAIM o'sishiga nisbatan sustlashganini hamda moliyaviy sektorning transformatsion jarayonlar bilan bog'liqligini anglatadi.

So'nggi yillarda bank tizimi islohoti doirasida xususiy banklar faoliyati kengaytirilib, kredit resurslarining yo'naltirilishida muayyan o'zgarishlar amalga oshirildi. Xususan, Markaziy bank tomonidan qabul qilingan pul-kredit siyosati doirasida inflyatsion targetlash mexanizmlari joriy etilib, tijorat banklari tomonidan ajratiladigan kreditlarning hajmi va tarkibiga doir yangi cheklovlar joriy etildi. Shuningdek, kreditlarning iqtisodiyotning real sektoriga yo'naltirilishi ustuvor yo'nalish sifatida belgilangan bo'lsa-da, ularning YAIMga nisbatan ulushi pasaygani kredit bozorida ehtiyotkorlik siyosati yuritilayotganidan dalolat beradi (2-rasm).

2-rasm. O'zbekiston tijorat bank kreditlarining iqtisodiyotni rivojlanishidagi o'rni⁸ (trln so'mda).

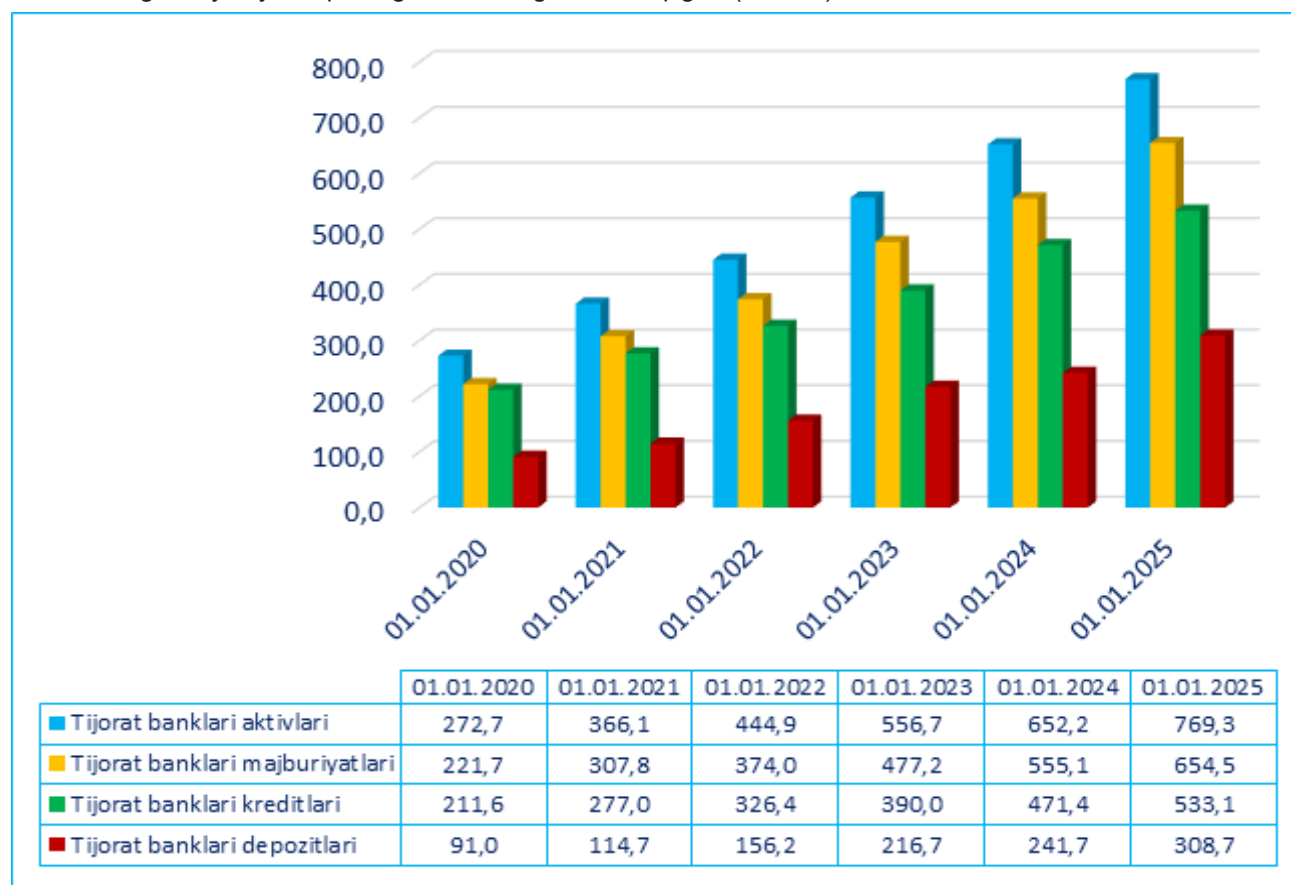
8 O'zbekiston Respublikasi Markaziy bank rasmiy sayti www.cbu.uz ma'lumotlari asosida muallif ishlanmasi.

Bank tizimining YalMga nisbatan o'zgaruvchanligi tijorat banklari kapitalining sifat jihatdan yaxshilanishi, kredit portfellarining diversifikatsiya qilinishi va tashqi qarz resurslaridan samarali foydalanish bilan bog'liq. 2020–2025-yillar davomida bank kreditlari hajmi sezilarli darajada ortgan bo'lsa-da, uning YalMdagi ulushining kamayishi tijorat banklari faoliyatidagi tarkibiy o'zgarishlarni ifodalaydi. Jumladan, bank kreditlarining ayrim yirik loyihalarga emas, balki turli sohalarga taqsimlanishi, shuningdek, xususiy sektorning bank resurslariga bog'liqligining pasayishi kuzatilmoqda.

Tijorat banklari faoliyatining dinamikasi va tarkibiy o'zgarishlarini aks ettiruvchi ushbu ma'lumotlar tahlili O'zbekiston moliyaviy sektorida amalga oshirilayotgan islohotlarni chuqurroq tushunish imkonini beradi. 2020–2025-yillar davomida bank tizimi ko'rsatkichlarining sezilarli o'sishi kuzatilgan bo'lib, bu davlat tomonidan qabul qilingan moliyaviy islohotlar natijasi sifatida talqin qilinishi mumkin. Ayniqsa, tijorat banklari aktivlarining 2020-yildagi 272,7 trillion so'mdan 2025-yilga kelib 769,3 trillion so'mgacha ortishi ushbu sektorning barqaror rivojlanayotganligini ko'rsatmoqda. Ushbu o'sish bank tizimidagi kapital yetarliligi, aktiv sifatining yaxshilanishi hamda bank tizimining iqtisodiyotda tutgan o'rni mustahkamlanayotganini bildiradi.

Tijorat banklari majburiyatlari ham ushbu davrda izchil ravishda ortib borgan bo'lib, 2020-yilda 221,7 trillion so'mni tashkil etgan bo'lsa, 2025-yilga kelib bu ko'rsatkich 654,5 trillion so'mga yetgan. Bu esa bank tizimiga bo'lgan ishonch ortib borayotganidan dalolat beradi. Majburiyatlarning o'sishi depozit bazasining kengayishi, xalqaro moliya institutlari bilan hamkorlikning rivojlanishi hamda ichki kapital bozorlarida yangi moliyaviy instrumentlarning joriy etilishi bilan bog'liq. Shu nuqtayi nazardan, 2023-yildan boshlab mamlakatda bank sektorida majburiyatlarni diversifikatsiya qilishga yo'naltirilgan islohotlar amalga oshirilgan bo'lib, bu tijorat banklarining moliyaviy barqarorligini oshirishga xizmat qilgan (3-rasm).

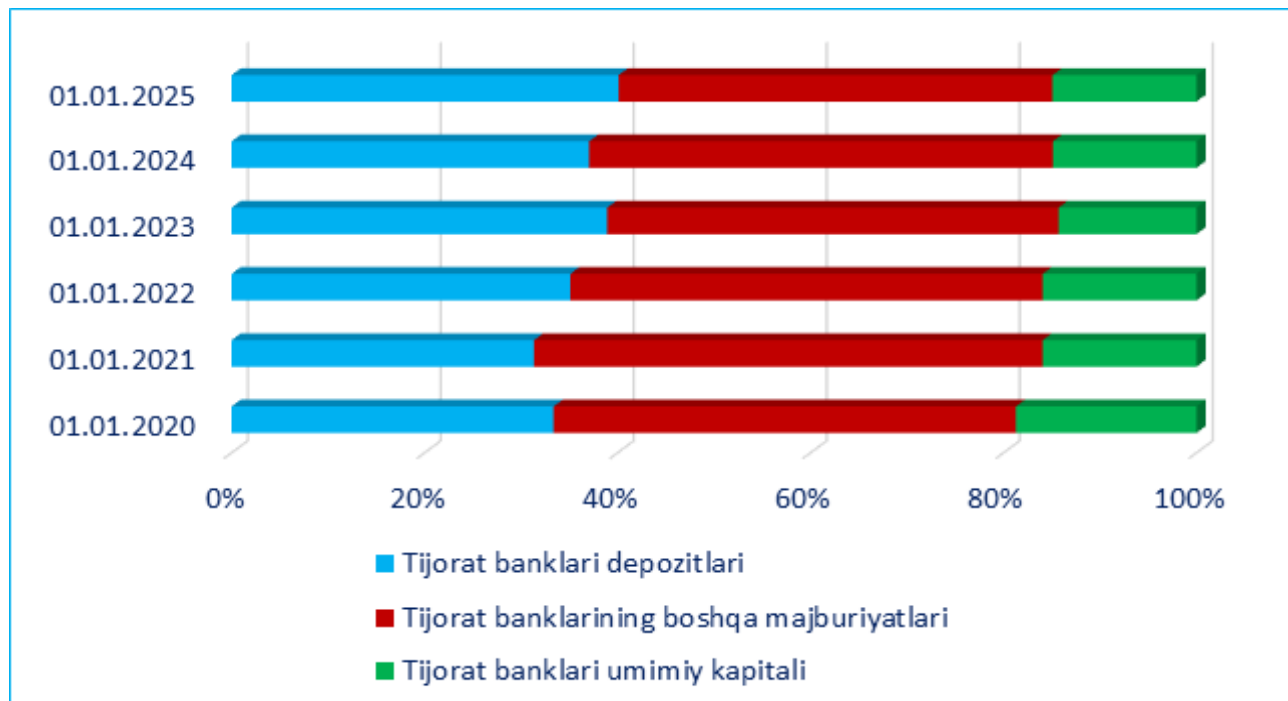
3-rasm. O'zbekiston bank tizimining asosiy ko'rsatkichlari dinamikasi⁹ (trln so'mda).

Kreditlash hajmi ham sezilarli darajada o'sib, 2020-yilda 211,6 trillion so'mni tashkil qilgan bo'lsa, 2025-yilda bu ko'rsatkich 533,1 trillion so'mgacha yetgan. Bu esa real sektorni moliyaviy qo'llab-quvvatlash strategiyasi natijasi bo'lib, ayniqsa, kichik va o'rta biznes subyektlariga ajratilgan kreditlarning oshirilishi muhim ahamiyat kasb etgan. Kreditlash siyosatini takomillashtirish bo'yicha olib borilgan islohotlar jumlasiga foiz stavkalarini erkinlashtirish, kreditlar portfelining sifatini yaxshilash va tijorat banklarining mustaqil qaror qabul qilish imkoniyatini kengaytirish kabi chora-tadbirlar kiradi. Bunday yondashuv mamlakatda iqtisodiy o'sishni rag'batlantirishda muhim omil bo'ldi.

9 O'zbekiston Respublikasi Markaziy bank rasmiy sayti www.cbu.uz ma'lumotlari asosida muallif ishlanmasi.

Bank tizimidagi yana bir muhim indikator – tijorat banklarining depozitlari 2020-yilda 91 trillion so‘m bo‘lgan bo‘lsa, 2025-yilga kelib bu ko‘rsatkich 308,7 trillion so‘mga yetgan. Depozit bazasining bunday o‘shishi aholining bank tizimiga ishonchini oshirayotganidan darak beradi. Ushbu o‘shish davlat tomonidan amalga oshirilgan bank islohotlari, xususan, depozitlarni sug‘urtalash tizimini kuchaytirish, banklarning likvidlik holatini mustahkamlash va jismoniy shaxslarning depozitlar bo‘yicha foiz stavkalarini oshirish natijasida yuzaga kelgan. Shuningdek, so‘nggi yillarda raqamli bank xizmatlarini keng joriy etish natijasida mijozlarning bank tizimiga jalb qilinishi yanada ortgan (4-rasm).

4-rasm. Tijorat banklari balans passivining holati¹⁰.

Tijorat banklarining majburiyatlari va kapital tarkibi bo‘yicha ushbu grafik moliya sektorining barqarorligi va ishonchligini tahlil qilish uchun muhim ma‘lumotlarni taqdim etadi. 2020–2025-yillar davomida tijorat banklarining depozitlari, boshqa majburiyatlari va umumiy kapitali tarkibiy nisbatining o‘zgarish tendensiyalari kuzatilgan. Ushbu davr mobaynida depozitlarning majburiyatlar tarkibidagi ulushi sezilarli darajada ortgan bo‘lib, bu bank tizimiga bo‘lgan ishonchning oshganligini bildiradi. Xususan, 2020-yilda tijorat banklari majburiyatlarining 29,2 foizini depozitlar tashkil etgan bo‘lsa, 2025-yilga kelib bu ko‘rsatkich 47,2 foizga yetgan. Depozitlarning umumiy majburiyatlardagi ulushi 18 foizga oshgan bo‘lib, bu aholining bank tizimiga bo‘lgan ishonchi ortganligini va depozit siyosatini rag‘batlantirish choralari samara berganligini ko‘rsatadi. Banklar tomonidan foiz stavkalarining maqbullashtirilishi va depozit kafolatlari kuchaytirilgani ushbu tendensiyaning asosiy sabablaridan biri bo‘ldi.

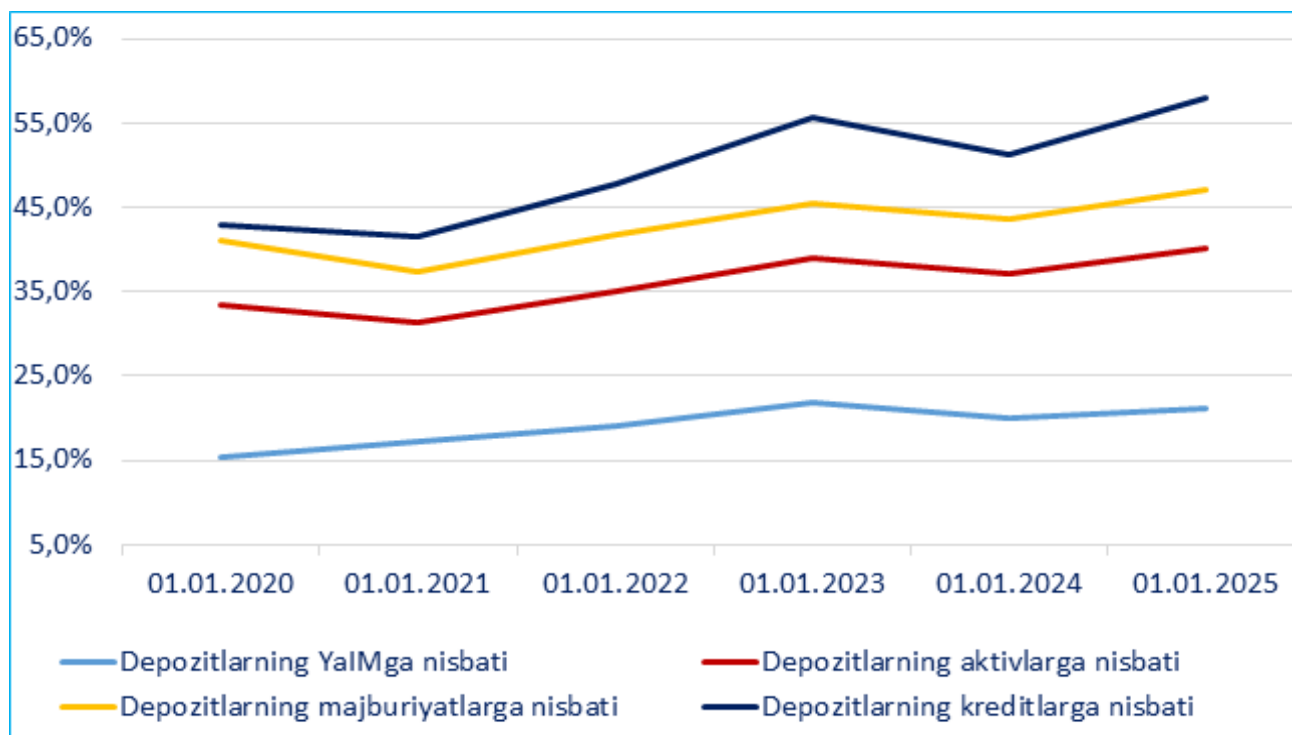
Majburiyatlar tarkibida boshqa manbalardan jalb qilingan mablag‘larning ulushi ham muhim o‘rin tutadi. Grafikdan ko‘rinib turibdiki, boshqa majburiyatlar nisbati sezilarli darajada yuqori bo‘lib, ularning ulushi 2020–2023-yillar davomida barqaror darajada saqlanib qolgan. Bu xalqaro moliyaviy institutlar bilan hamkorlikning kuchayganligini va banklarning tashqi qarz vositalaridan faol foydalanayotganligini anglatadi. O‘zbekiston bank sektorida tashqi investitsiyalarni jalb qilish va xalqaro bozorlar bilan integratsiyani kuchaytirish bo‘yicha olib borilgan islohotlar natijasida banklar o‘z kapital yetarililigini oshirish hamda likvidlikni ta‘minlash imkoniyatiga ega bo‘ldi.

Tijorat banklarining umumiy kapitali ham yil sayin o‘shib borayotganligi kuzatiladi. Tijorat banklarining umumiy kapitalining ulushi 2020-yilda 12,5 foizni tashkil etgan bo‘lsa, 2025-yilda bu ko‘rsatkich 17,6 foizga yetgan. Ya‘ni, umumiy kapital ulushi 5,1 foizga oshgan bo‘lib, bu bank tizimidagi barqarorlik va mustahkam moliyaviy poydevorning yaratilganligini anglatadi. Umumiy kapital tarkibidagi ulushning oshishi banklarning moliyaviy mustahkamligini oshirishga qaratilgan islohotlar samarasidir. Xususan, davlat tomonidan bank tizimini xususiylashtirish va kapital yetarililigini oshirish choralari natijasida banklar ko‘proq xususiy investitsiyalarni jalb qilish imkoniyatiga ega bo‘ldi. 2021-yildan boshlab, tijorat banklarining kapital bazasini kengaytirish bo‘yicha qator chora-tadbirlar amalga oshirilgan bo‘lib, bunda davlat ulushi kamaytirilib, xususiy sektorning roli oshirildi.

¹⁰ O‘zbekiston Respublikasi Markaziy bank rasmiy sayti www.cbu.uz ma‘lumotlari asosida muallif ishlanmasi.

Depozitlar ulushining ortib borishi aholi va tadbirkorlik subyektlarining bank tizimiga bo'lgan ishonchini aks ettiradi. 2020-yildan 2025-yilgacha bo'lgan davrda depozitlar ulushi bosqichma-bosqich oshib borgan bo'lib, bu bank tizimining barqarorligini ta'minlash va ichki iqtisodiy faollikni rag'batlantirishda muhim rol o'ynagan. Xususan, oxirgi yillarda raqamli bank xizmatlarining joriy etilishi va qulay depozit shartlarining taklif qilinishi bank tizimiga bo'lgan qiziqishni yanada oshirdi (5-rasm).

5-rasm. Bank depozitlarining iqtisodiyotda va bank tizimidagi o'rn¹¹.

Grafikda eng past qiymatlardan biri bo'lgan bank depozitlarining Yalpi ichki mahsulotga (YalM) nisbati ko'rsatkichi 2020-yilda 15 foiz atrofida bo'lsa, 2025-yilga kelib bu ko'rsatkich 20 foizga yaqinlashgan. YalMga nisbatan depozitlarning oshishi iqtisodiyotning bank tizimi orqali moliyalashtirish darajasining ortganligini bildiradi. Bu natija depozitlarni jalb qilish bo'yicha islohotlar, jumladan, foiz siyosati va depozit kafolatlari tizimining yaxshilanishi natijasida erishilgan bo'lishi mumkin.

Bank depozitlarining majburiyatlarga nisbati 2020-yilda 42 foizni tashkil etgan bo'lsa, 2025-yilda u 47 foizga yetgan. Bu ko'rsatkichning oshishi banklarning o'z majburiyatlarini moliyalashtirishda depozitlarga tayanishini kuchaytirganligini bildiradi. O'tgan yillarda aholining bank tizimiga ishonchini oshirish va depozitlarning likvidligi bo'yicha olib borilgan islohotlar bu o'sishga xizmat qilgan. Banklarning resurs bazasi asosan depozitlar hisobidan to'ldirilayotgani moliyaviy barqarorlikni mustahkamlashga xizmat qiladi.

Bank depozitlarining aktivlarga nisbati 2020-yilda 34 foiz bo'lsa, 2021-yilda qisqargan, keyingi yillarda esa asta-sekin o'sib, 2025-yilga kelib 39 foizga yetgan. Ushbu o'zgarishlar depozitlarning bank balansidagi ahamiyatini oshirish borasidagi islohotlar natijasi sifatida talqin etiladi. Banklar aktivlarini depozitlar hisobidan moliyalashtirish darajasini oshirish orqali tashqi qarzlardan kamroq foydalanishga intilmoqda.

Bank depozitlarining kreditlarga nisbati 2020-yilda 45 foiz atrofida bo'lsa, 2025-yilga kelib u 55 foizga yetgan. Bu shuni anglatadiki, banklarning kreditlash faoliyati ko'proq ichki depozit resurslari hisobidan amalga oshirilmoqda. Ushbu ko'rsatkichning oshishi moliyaviy tizimning barqarorligiga ijobiy ta'sir ko'rsatib, banklarning tashqi qarzlardan kamroq foydalanishiga zamin yaratadi. Depozitlarning kreditlarga nisbatan o'sishi aholi va tadbirkorlik subyektlarining mablag'larini yanada samarali jalb qilishni ifodalaydi.

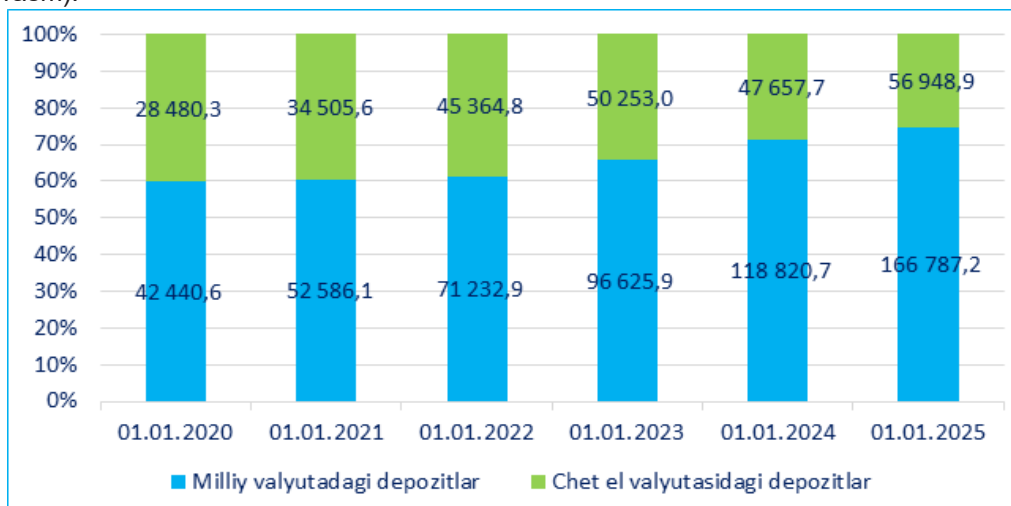
2020-yilda milliy valyutadagi depozitlar jami depozitlarning 59,8 foizini tashkil etgan bo'lsa, chet el valyutasidagi depozitlar 40,2 foiz ulushga ega bo'lgan. 2021-yilda milliy valyutadagi depozitlarning ulushi 60,4 foizgacha oshgan, chet el valyutasidagi depozitlar esa 39,6 foizni tashkil etgan. 2022-yilda ushbu tendensiya davom etib, milliy valyutadagi depozitlar 61,1 foizni, chet el valyutasidagi depozitlar esa 38,9 foiz ulushni tashkil qilgan. Bu jarayon milliy valyutaga bo'lgan ishonch ortayotganini va aholi hamda biznes subyektlari ko'proq milliy valyutada jamg'armalar saqlashni afzal ko'rayotganini ko'rsatadi.

11 O'zbekiston Respublikasi Markaziy bank rasmiy sayti www.cbu.uz ma'lumotlari asosida muallif ishlanmasi.

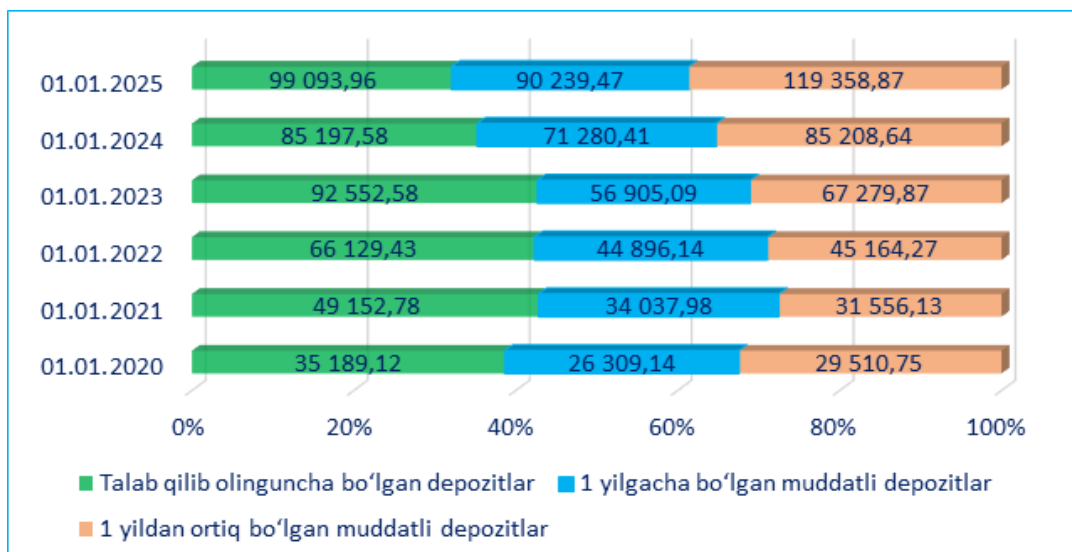
Ushbu statistik o'zgarishlar bank tizimini isloh qilish bo'yicha amalga oshirilgan chora-tadbirlarning samaradorligini ko'rsatadi. Xususan, depozit jalb qilish siyosatining takomillashuvi va foiz stavkalari bo'yicha erkinlashtirish choralari ishonchli bank tizimini shakllantirishga xizmat qilgan bo'lsa, depozitlarning majburiyatlar va aktivlardagi ulushining ortishi moliyaviy barqarorlikni kuchaytirishga yordam bergan. Shuningdek, kreditlashda tashqi qarz o'rniga ichki depozitlardan foydalanish salmog'ining ortishi milliy moliyaviy mustaqillikni ta'minlashga xizmat qilmoqda.

2023-yilda milliy valyutadagi depozitlar sezilarli darajada oshib, 65,8 foizni tashkil qilgan, chet el valyutasidagi depozitlarning ulushi esa 34,2 foizgacha kamaygan. 2024-yilda bu farq yana ortib, milliy valyutadagi depozitlar 71,4 foizni, chet el valyutasidagi depozitlar esa 28,6 foizni tashkil qilgan. 2025-yilda milliy valyutadagi depozitlar 74,5 foizga yetgan bo'lsa, chet el valyutasidagi depozitlar 25,5 foizgacha kamaygan. Ushbu dinamikadan kelib chiqib, mamlakatda milliy valyutaning barqarorligi va unga bo'lgan ishonch yil sayin ortib borayotganini kuzatish mumkin (6-rasm).

6-rasm. Bank tizimidagi depozitlarning valyuta birliklariga ko'ra taqsimoti¹² (mlrd so'mda).

Ushbu grafik ma'lumotlaridan ko'rinib turibdiki, 2020-yilda talab qilib olinguncha bo'lgan depozitlar jami depozitlarning taxminan 38,6 foizini tashkil etgan bo'lsa, 1 yilgacha bo'lgan muddatli depozitlar 28,9 foiz, 1 yildan ortiq muddatli depozitlar esa 32,4 foiz ulushga ega bo'lgan. 2021-yilda talab qilib olinguncha bo'lgan depozitlarning ulushi biroz oshib, 40,7 foizni tashkil etgan, 1 yilgacha bo'lgan muddatli depozitlar esa 28,2 foizga yetgan, 1 yildan ortiq muddatli depozitlar esa 31,1 foizni tashkil qilgan. Ushbu davrda qisqa muddatli likvidlikka ehtiyojning yuqoriligi kuzatiladi (7-rasm).

7-rasm. Bank tizimidagi depozitlarning muddatlariga ko'ra taqsimoti¹³ (mlrd so'mda).

¹² O'zbekiston Respublikasi Markaziy bank rasmiy sayti www.cbu.uz ma'lumotlari asosida muallif ishlanmasi.

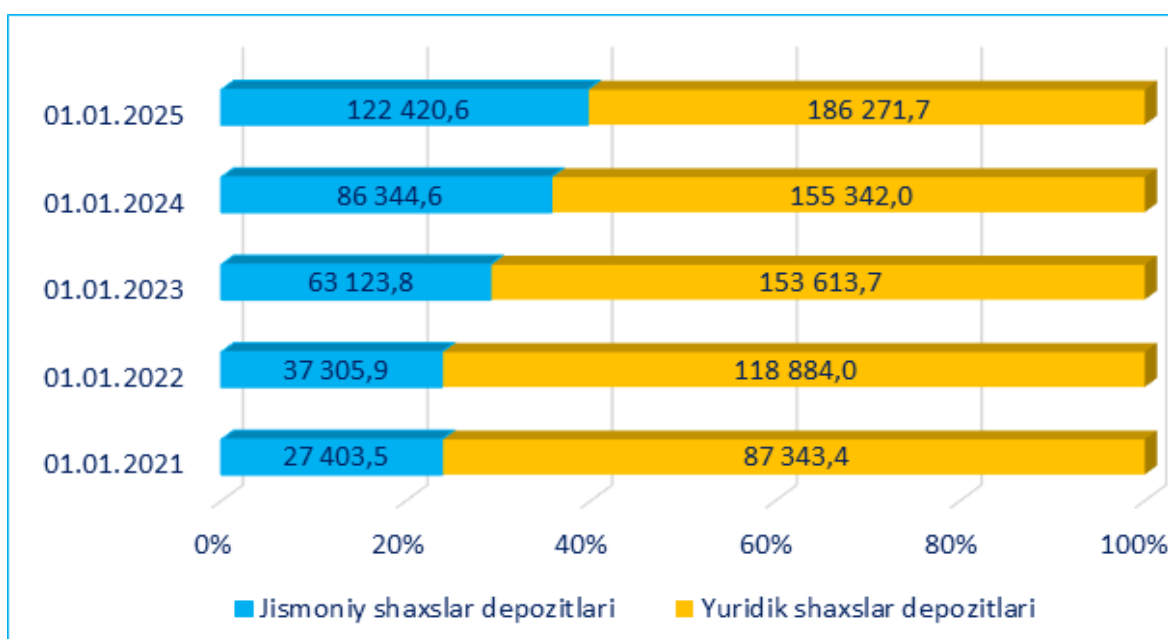
¹³ O'zbekiston Respublikasi Markaziy bank rasmiy sayti www.cbu.uz ma'lumotlari asosida muallif ishlanmasi.

2022-yilda talab qilib olinguncha bo'lgan depozitlar jami depozitlarning 39,2 foizini tashkil qilgan bo'lsa, 1 yilgacha bo'lgan muddatli depozitlar 26,6 foizni, 1 yildan ortiq muddatli depozitlar esa 34,2 foizga yetgan. 2023-yilda esa ushbu nisbiy ko'rsatkichlar mos ravishda 40,7 foiz, 25,0 foiz va 34,3 foizni tashkil etgan. Ushbu davrda uzoq muddatli depozitlarning oshishi kuzatilmoqda, bu esa aholining va korxonalarning bank tizimiga bo'lgan ishonchi ortib borayotganidan dalolat beradi. Shu bilan birga, qisqa muddatli depozitlarning ulushi sezilarli darajada kamaymagan bo'lib, qisqa muddatli jamg'armalarga bo'lgan ehtiyoj saqlanib qolgan.

2024-yilga kelib talab qilib olinguncha bo'lgan depozitlar 38,4 foizga kamaygan bo'lsa, 1 yilgacha bo'lgan muddatli depozitlar 32,1 foizga ko'tarilgan, 1 yildan ortiq muddatli depozitlar esa 29,5 foizni tashkil etgan. 2025-yilda ushbu tendensiya yana o'zgarib, talab qilib olinguncha bo'lgan depozitlar 36,7 foizga yetgan, 1 yilgacha bo'lgan muddatli depozitlar 33,4 foizga ko'tarilgan, 1 yildan ortiq muddatli depozitlar esa 29,9 foiz ulushga ega bo'lgan. Bu esa uzoq muddatli jamg'armalarga bo'lgan ishonch biroz pasayganini, qisqa muddatli likvid aktivlarga ehtiyoj ortganini ko'rsatadi.

Grafik ma'lumotlaridan ko'rinib turibdiki, 2021-yilda jismoniy shaxslarning depozitlari umumiy depozitlarning 23,9 foizini tashkil etgan bo'lsa, yuridik shaxslarning ulushi 76,1 foizni tashkil qilgan. 2022-yilda bu nisbat o'zgarib, jismoniy shaxslar depozitlari 23,9 foizdan 24,7 foizgacha oshgan, yuridik shaxslar depozitlari esa 76,1 foizdan 75,3 foizgacha kamaygan. Bu jismoniy shaxslarning bank depozitlariga bo'lgan qiziqishi ortayotganini ko'rsatadi (8-rasm).

8-rasm. Bank tizimidagi depozitlarning subyektiga ko'ra taqsimoti¹⁴ (mlrd so'mda).

2023-yildan boshlab jismoniy shaxslarning depozitlari yanada o'sib, 29,1 foizni tashkil qilgan bo'lsa, yuridik shaxslar ulushi 70,9 foizgacha qisqargan. 2024-yilda jismoniy shaxslar depozitlari 35,7 foizgacha oshib, yuridik shaxslarning ulushi 64,3 foizgacha kamaygan. 2025-yilda esa jismoniy shaxslar depozitlari sezilarli darajada ortib, 39,6 foizni tashkil qilgan, yuridik shaxslar depozitlari esa 60,4 foizga tushgan. Ushbu o'zgarishlar jismoniy shaxslarning moliyaviy institutlarga bo'lgan ishonchi oshganini va banklardagi foiz stavkalari jismoniy shaxslar uchun jozibadorroq bo'lib borayotganini anglatadi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Tijorat banklarining aktivlari va YalM o'rtasidagi bog'liqlik mamlakat iqtisodiy barqarorligi va moliyaviy tizimning rivojlanish jarayonlari haqida muhim ma'lumotlarni taqdim etadi. Bank sektorining YalMga ta'siri mustahkamlanayotgan bo'lsa-da, kelgusida bank tizimining barqaror rivojlanishini ta'minlash uchun depozit bazasini kengaytirish, kredit resurslaridan samarali foydalanish va risklarni minimallashtirish kabi chora-tadbirlar ishlab chiqilishi lozim. Xususan, bank islohotlarini davom ettirish, xususi kapital ishtirokini kengaytirish hamda xalqaro moliyaviy institutlar bilan hamkorlikni mustahkamlash mamlakat bank tizimining yanada barqaror va raqobatbardosh bo'lishiga xizmat qiladi.

14 O'zbekiston Respublikasi Markaziy bank rasmiy sayti www.cbu.uz ma'lumotlari asosida muallif ishlanmasi.

O'zbekiston bank tizimida kreditlash jarayonlari real iqtisodiyot bilan bog'langan holda rivojlanib bormoqda. Biroq kreditlarning YalMdagi ulushining kamayishi tijorat banklari strategiyasida o'zgarishlar mavjudligini ko'rsatadi. Kelgusi yillarda bank kreditlari hajmining YalMga nisbatan qanday o'zgarishi mamlakatning iqtisodiy siyosati, inflyatsiya darajasi va xorijiy investitsiyalarning jalb etilishiga bog'liq bo'ladi. Shu boisdan, bank sektorini yanada rivojlantirish uchun kreditlash jarayonlarining shaffofligini oshirish, risklarni minimallashtirish va moliyaviy barqarorlikni ta'minlash muhim vazifalardan biri bo'lib qolmoqda.

O'zbekistonning bank tizimida 2020–2025-yillar davomida amalga oshirilgan islohotlar natijasida moliyaviy barqarorlik mustahkamlangan, tijorat banklarining roli kuchaygan va iqtisodiy o'sish uchun muhim zamin yaratilgan. Kreditlash hajmining oshishi real sektorni qo'llab-quvvatlash imkoniyatlarini kengaytirgan bo'lsa, depozit bazasining o'sishi bank tizimiga bo'lgan ishonchning ortayotganidan dalolat beradi. Tijorat banklari aktivlarining sezilarli ravishda ortishi esa mamlakatning bank sektori investitsiyalar uchun jozibadorligini oshirishda muhim o'rin tutadi. Kelgusi yillarda bank tizimining yanada rivojlanishi uchun xususiy kapital ishtirokini oshirish, raqamli bank xizmatlarini kengaytirish va xalqaro moliyaviy bozorlar bilan integratsiyani kuchaytirish muhim vazifalardan biri bo'lib qolmoqda.

Fikrimizcha, 2020–2025-yillar davomida tijorat banklarining majburiyatlar va kapital tarkibidagi muvozanatli o'zgarishlar mamlakat bank tizimidagi islohotlar natijasida yuzaga kelgan. Depozit bazasining kengayishi, kapital yetariligi oshirish bo'yicha amalga oshirilgan chora-tadbirlar, shuningdek, xalqaro moliya bozorlaridan jalb qilingan mablag'lar banklarning moliyaviy barqarorligini mustahkamlashga xizmat qilgan. Kelgusida bank tizimidagi islohotlarni davom ettirish uchun tijorat banklarining likvidligini oshirish, investitsion muhitni yaxshilash va xususiy sektor ishtirokini kengaytirish kabi chora-tadbirlarni yanada rivojlantirish zarur.

2020–2025-yillar davomida milliy valyutadagi depozitlarning ulushi muntazam oshib, chet el valyutasidagi depozitlar ulushining qisqarishiga olib kelgan. Ushbu holat aholi va biznes subyektlarining milliy valyutadagi depozitlarni afzal ko'rayotganini, makroiqtisodiy barqarorlik va moliyaviy ishonch mustahkamlanayotganini anglatadi. Ayniqsa, 2023-yildan keyin milliy valyutadagi depozitlarning sezilarli o'sishi inflyatsiya darajasining pasayishi, foiz stavkalarining milliy valyutada jozibadorligi va valyuta bozoridagi barqarorlik bilan bog'liq bo'lishi mumkin.

Tahlil qilingan davr mobaynida bank tizimidagi depozitlarning umumiy hajmi izchil o'sib borgan bo'lsa-da, ularning tarkibiy tuzilishi muayyan o'zgarishlarga uchragan. 2020–2025-yillarda 1 yilgacha bo'lgan muddatli depozitlar ulushi nisbatan ortgan bo'lib, bu qisqa muddatli moliyaviy rejalar ahamiyatining ortayotganidan dalolat beradi. Shu bilan birga, uzoq muddatli depozitlarning ulushi yillar davomida sezilarli darajada o'zgarishsiz qolgan, bu esa investitsiyalarning uzoq muddatli barqarorligini saqlab qolish muhimligini ko'rsatadi. Talab qilib olinguncha bo'lgan depozitlar ulushining yuqori bo'lishi esa moliyaviy tizimda likvidlik muhim omil bo'lib qolayotganidan darak beradi.

Umuman olganda, so'nggi besh yil ichida jismoniy shaxslarning depozitlardagi ulushi barqaror oshib borgan, bu esa aholi tomonidan jamg'armalar saqlash madaniyatining rivojlanayotganini va bank tizimiga bo'lgan ishonch ortayotganini ko'rsatadi. Yuridik shaxslar depozitlarining ulushi nisbatan kamaygan bo'lsa-da, umumiy hajm o'sib borgan, bu esa iqtisodiy faollikning ortib borayotganini bildiradi. Bank tizimida jismoniy shaxslar ulushining oshishi uzoq muddatli moliyaviy barqarorlik va jamg'arma hajmining ortishiga xizmat qilishi mumkin.

Xulosa qilib aytganda, tijorat banklarining aktiv operatsiyalarida depozitlar hal qiluvchi rol o'ynaydi. Ular bankka kerakli moliyaviy resursni taqdim etadi, kreditlash va boshqa daromad keltiruvchi operatsiyalarni qo'llab-quvvatlaydi, likvidlikni ta'minlaydi hamda moliyaviy barqarorlikni mustahkamlashga xizmat qiladi. Shu sababli, tijorat banklari uchun depozitlarni jalb qilish, ularning tarkibini diversifikatsiyalash, foiz siyosatini raqobatbardosh darajada yuritish va mijozlar ishonchini saqlash dolzarb vazifalardan biri bo'lib qoladi. Ilmiy va amaliy jihatdan bu yo'nalishda izlanishlarni davom ettirish tijorat banklarining samaradorligini yanada oshirishga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Haddawee, A. H., & Flayyih, H. H. (2020). The relationship between bank deposits and profitability for commercial banks. *International Journal of Innovation, Creativity and Change*, 13(7), 226-234.
2. Liu, X., Sun, J., Yang, F., & Wu, J. (2020). How ownership structure affects bank deposits and loan efficiencies: An empirical analysis of Chinese commercial banks. *Annals of Operations Research*, 290, 983-1008.
3. Mohanty, S. P., Gopalkrishnan, S., & Mahendra, A. (2021). The intertwined relationship of shadow banking and commercial banks' deposit growth: evidence from India. *International Journal of Innovation Science*, 14(3/4), 570-587.
4. Yuldashev, J. A. (2023). Marketing Principles of Formation of Reserve Funds in the Practice of Commercial Banks. *EUROPEAN JOURNAL OF BUSINESS STARTUPS AND OPEN SOCIETY*, 3(5), 1-6.
5. Vuong, B. N., TUNG, D. D., Giao, H. N. K., Dat, N. T., & Quan, T. N. (2020). Factors affecting savings deposit decision of individual customers: empirical evidence from Vietnamese commercial banks. *The Journal of Asian Finance, Economics and Business*, 7(7), 293-302.
6. Levine, R. (2005). *Finance and Growth: Theory and Evidence*. Handbook of Economic Growth, Elsevier.

7. La Porta, R., Lopez-de-Silanes, F., & Shleifer, A. (2002). Government Ownership of Banks. *The Journal of Finance*, 57(1), 265–301.
8. Megginson, W. L. (2005). The Economics of Bank Privatization. *Journal of Banking & Finance*, 29(8-9), 1931-1980.
9. Yuan, D., Gazi, M. A. I., Harymawan, I., Dhar, B. K., & Hossain, A. I. (2022). Profitability determining factors of banking sector: Panel data analysis of commercial banks in South Asian countries. *Frontiers in psychology*, 13, 1000412.
10. Al Zaidanin, J. S., & Al Zaidanin, O. J. (2021). The impact of credit risk management on the financial performance of United Arab Emirates commercial banks. *International Journal of Research in Business and Social Science* (2147-4478), 10(3), 303-319.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2025. № 4

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.
Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>
